

IZDAJA IN TISKA
CZP «LJUDSKA PRAVICA»
DIREKTOR BENO ZUPANČIČ
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
GLAVNI UREDNIK
IN DIREKTOR LISTA
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka. — Cena 10 dinarjev

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1934. MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
. OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO
STI Z «BORBO»

GALEB V PORT SAIDU

SLAVNOSTNI SPREJEM NAŠEGA PREDSEDNIKA NA EGIPTSKIH TLEH

Predsednika Tita je v Port Saidu pozdravil predsednik Naser - Manifestacije prijateljskega gostoljubja

Port Said, 5. dec. (Tanjug). — «Galeb», s katerim potuje predsednik republike Josip Broz-Tito na obisk v nekatere azijske in afriške dežele, je nocoj malo pred 18. uro zaplul v Port Said. V mestu — heroju Združene arabske republike — ga je sprejel in pozdravil predsednik ZAR Gamal Abdel Naser.

Ze popoldne je prišlo na morju pred Port Saidom do prvega zelo prisrčnega srečanja med «Galebom» in rušilcem «Split» z enotami vojne mornarice ZAR. Okrog 15 po krajevnem času sta kakih 15 milj pred Port Saidom dva rušilca egiptovske vojne mornarice s šestimi torpednimi čolni sprejela ladjo «Galeb», s katero potuje predsednik Tito v Indonezijo. Najprej se je okrog 14.30 povzpela na njen krov oficir za zvezo eskadre ZAR, potem pa so z rušilca «El Fateh» izstrelili predsedniku Titu na čast 21 topovskih streljav.

Drugi egiptovski rušilec «El Taher» je priplul pred «Galeb» s postrojeno posadko na krovu. Medtem so se tudi na «Galeb» in rušilcu «Split» paradno razvrstili mornarji. Ko so z rušilca «El Taherja» s topovskimi streli pozdravili predsednika Tita, je rušilec odplul na čelu častne kolone, rušilec «El Fateh» pa je ostal zadaj na vsaki strani «Galeba» so pluli po trije torpedni čolni in tako izkazali čast predsedniku Titu. V takšnem vrstnem redu sta naši ladji «Galeb» in rušilec «Split» odpluli v luko Port Saída.

vo mesto kot dragi gost in kate-remu so doslej zmeraj izkazovali tako gostoljubje, da ga ni moč pozabiti. Portsaidci, po njih pa vse ljudstvo svobodoljubne dežele ob Nilu, tudi tokrat niso zamudili priložnosti, da izrazijo iskreno radost ob prihodu predsednika prijateljske Jugoslavije.

Predsednik Tito in njegovi sodelavci so bili zbrani na palubi ladje in so odzdravljali ljudem. Na obali se je zbrala velika množica ljudi, nekateri so splezali celo na jambore bližnjih ladij. Nešteto čolnov je z zvonovi in sirenami pozdravljalo dragega gosta. Po pristanišču so se razlegali klici «Tito-Tito», «Tito-Naser», «Naser-Naser».

«Galeb» se je naposled ustavil pred poslopjem Uprave Sueskega prekopa. Na ladjo je prišla delegacija Jugoslovanskega odreda v sestavi varnostnih sil OZN na Bližnjem vzhodu. V delegaciji je bilo 8 oficirjev, vodila pa sta jo bivši komandant odreda, narodni heroj podpolkovnik Jože Ožbolt in sedajni komandant podpolkovnik Mirko Žutuć. Predsednik Tito je sprejel delegacijo in jo zadržal na ladji v prisrčnem razgovoru.

Medtem so na pomolu pred Upravo prekopa pripravili še zadnje priprave za sprejem predsednika Tita. Pred poslopjem je stala v pozoru četa gojencev pomorske akademije. Ondi je bila tudi skupina 12 pionirjev s šopki cvetja ter množica novinarjev in fotoreporterjev.

Val navdušenja v Port Saidu

Ko je «Galeb» zaplul v luko, so z ladje izstrelili 21 topovskih streljav v pozdrav. Malo pred tem, preden je ladja zaplula v luko, sta prišla nanjo jugoslovanski veleposlanik v Kairu Josip Djerdja ter predsedniški komornik Ali Rašid, ki je sporočil predsedniku Titu osebne pozdrave predsednika Naserja. Na ladjo so prinesli

tudi šopek rdečih rož in dva zavitka peciva, ki ga je soprogi predsednika Tita Jovanki Broz poslala Naserjeva soproga.

«Galeb» je nato počasi zaplul v pristanišče. Port Said si je nadel zelo svečan videz. Mesto je okrašeno z zastavami ZAR in Jugoslavije v znamenju dobrodošlice velikemu prijatelju. Množica ljudi se je gnetla na obalah prekopa in burno pozdravljala predsednika Tita, ki že četrtri prihaja v njihovo

Mornariško tovarištvo

Na «Galebu», 5. dec. (Tanjug). Včeraj so na «Galebu» prestregli poziv s švedske tankerje «Vivex», na katerem so nujno potrebni zdravniško pomoč. Poveljniški eskadre je naročil komandantu rušilca «Split», ki spremlja «Galeba», naj takoj pošlje ladijskega zdravnika na švedsko ladjo, da bi pomagal obolelemu mornarju. Rušilec se je takoj ločil od eskadre in se bočno približal tankerju «Vivex», nakar so zdravnika med plovyb s košaro spustili na švedsko ladjo. Pozneje so bolnika premetili na naš rušilec, kjer je bil deležen zdravniške pomoči in oskrbe. Oboleli švedski mornar je ostal na rušilcu «Split» do Port Saída, kjer so ga prepeljali v ondotno bolnišnico.

Veleposlanik Črneje se vrača iz Italije

Rim, 5. dec. (Tanjug). Predsednik republike Giovanni Gronchi je včeraj sprejel jugoslovanskega veleposlanika v Rimu dr. Darka Černeja, ki odhaja iz Italije na novo službeno mesto. Predsednik vlade in zunanji minister Amintore Fanfani pa je veleposlaniku pridelil poslovilno kosilo, na katerem so bili zunanjetrgovinski minister Emilio Colombo, podsekretar v zunanjem ministertvu Alberto Folchi in drugi funkcionarji iz predsedstva vlade in zunanjega ministertva. Predsednik vlade Fanfani je ob tej priložnosti izročil dr. Černeju odlikovanje Reda velikega križa za zasluge za republiko.

Prisrčno snidenje predsednikov

Malo pred 18. uro, potem ko so med «Galebom» in pomolom položili pontonski most, je z ladje krenil na obalo predsednik Tito, za njim njegova soproga ter člani delegacije in spremstva. Na jamboru na pomolu plapolata zastava naše države ter črno-belozelena zastava ZAR s tremi rdečimi zvezdami na belem polju.

Iz poslopja Uprave prekopa je tedaj stopil predsednik ZAR Naser s svojo soprogo, člani vlade in drugimi državnimi funkcionarji.

Srečanje je bilo ganljivo. Ko so se po luki še vedno razlegali navdušeni klici množice, sta čvrsto stiskanje rok obeh državnikov in topli objem dobrih prijateljev izpričala prisrčno zaželeni trenutek svidenja.

Tako je za predsednikom Titom so na obalo stopili člani delegacije, predsednik Ljudske skupščine Črne gore Blažo Jovanović, zvezni ljudski poslanec Ivan Maček, član Zveznega izvršnega sveta Slobodan Penčić in državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović, veleposlanik Josip Djerdja, Zdenko Štambuk, generalpodpolkovnik Miloš Sumonja in Milan Zeželj in drugi. Predsednik Tito jih je predstavil predsedniku Naserju.

Predsednik Naser je nato predstavil predsedniku Titu in delegaciji zunanjega ministra Mahmuda Favzija, ministra v predsedstvu republike Alija Sabrija,

ministra za socialno politiko ZAR Huseina El Safeja, namestnika zunanjega ministra Zulfikara Sabrija, direktorja Uprave prekopa Mahmuda Junisa in guvernerja Port Saída ter njih soproge.

Predsednik Tito je nato v spremstvu predsednika Naserja pregledal častno četo gojencev pomorske akademije. Na koncu je skupina pionirjev izrazila do-

brodošlico predsedniku Titu in delegaciji in jim izročila lepe šopke rož.

Na prostoru okrog Uprave so se še vedno razlegali klici zbrane množice «Tito-Naser», ko sta se oba predsednika s spremstvom napotila v poslopje Uprave prekopa.

V poslopju Uprave je priredil predsednik Naser svojemu gostu svečano večerjo. Večerji so prisostvovali člani spremstva obeh državnikov.

Med večerjo in po njej sta imela predsednika Naser in Tito razgovore.

«Galeb» bo jutri prispel v Ismailijo, od koder bo nadaljeval pot proti Suezu. Ves čas, dokler bo plul v egiptovskih teritorialnih vodah, ga bodo spremljali rušilci in torpedni čolni ZAR.

Izjava predsednika Tita

Na prošnjo agencije za Srednji vzhod je predsednik Tito dal nocoj naslednjo izjavo:

Izredno sem zadovoljen, ker se mi je na poti skozi prijateljsko Združeno arabsko republiko nudila priložnost, da se ponovno srečam z velikim prijateljem naše dežele, predsednikom Naserjem, njegovo soprogo in njegovimi uglednimi sodelavci.

Uporabljam to priložnost in pošiljam ljudstvu ZAR najpri- srčnejše pozdrave in najboljšje želje v imenu narodov Jugoslavije, v imenu tovarišev, ki potujejo z menoj, v imenu moje soproge in v svojem osebnem imenu.

Srečen sem, da bom med potjo v prijateljske dežele Azije in Afrike lahko še enkrat obiskal Združeno arabsko republiko, kjer sem ob zadnjem obisku, pa tudi danes ob prihodu v Port Said občutil iskrene izraze velikega prijateljstva do narodov Jugoslavije, ki goje prav take občutke do narodov prijateljske Združene arabske republike.

Deveti plenum CK Zveze komunistov Slovenije

Razpravljaj je o idejno političnih problemih in sklenil, da bo IV. kongres ZK Slovenije konec maja ali v začetku junija 1959

Ljubljana, 5. dec. — Danes se je sestal IX. plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, vodil ga je sekretar Centralnega komiteja tovariš Miha Marinko. Plenumu je prisostvoval tudi sekretar Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije tovariš Edvard Kardelj.

Referat o idejno-političnih problemih v Zvezi komunistov je imel tovariš Boris Ziherl. V razpravi so sodelovali tovariši Mitja Ribičič, Janez Vipotnik, Vlado Majhen, Miloš Ledinek, Ada Krivic in Edvard Kardelj. Plenum je analiziral dosedanje izkušnje dela pri proučevanju novega Programa Zveze komunistov Jugoslavije, sprejetega

Med referatom tovariša Borisa Ziherla

na VII. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, razpravljaj o oblikah političnega izobraževanja v Zvezi komunistov Slovenije in izven nje in o ukrepih, potrebnih za njegovo poglobljanje in odločnejše usmerjanje na delavske kadre. V zvezi s tem je plenum razpravljaj o nekaterih konkretnih problemih idejnega boja komunistov v Sloveniji.

Plenum je tudi sklenil, da bo IV. kongres Zveze komunistov Slovenije konec maja ali v začetku junija 1959. leta, in po-

Plenum je sprejel sklep, da bodo osnovne organizacije, ki imajo 70 članov in več, volile delegate neposredno, medtem ko bodo drugi delegati voljeni na občinskih konferencah Zveze komunistov, in sicer en delegat na 90 članov.

Pod tretjo točko dnevnega reda je tovariš Boris Kraigher govoril o nekaterih aktualnih vprašanjih, ki so v zvezi s sprejemanjem družbenega plana in proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1959.

DRŽAVNIŠKI OBISK V SEDMIM DEŽELAH

Poslanstvo miroljubnega sodelovanja

Potovanje našega predsednika naj pripomore k vsestranskemu mednarodnemu sodelovanju in utrditvi miru — Edvard Kardelj sprejel vabilo za obisk na Švedskem

Beograd, 5. dec. (Tanjug). Uradni obisk predsednika Tita v Indoneziji pomeni vrnitev obiska predsedniku Indonezije Sukarnu leta 1956 v Jugoslaviji. Predsednik Tito bo uradno obiskal tudi Cejlon in Sudan ter se tako odzval na že prej sprejeti vabilu, obiskal pa bo tudi Indijo, Burmo, Etiopijo in ZAR. Spričo obsežnosti programa, ki terja mnogo časa, predsednik Tito ni mogel vključiti v program tega potovanja svojih obiskov še nekaterih drugih dežel, ki so ga povabile in katerih vabilo je sprejel.

Tako je izjavil predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Drago Kunc na današnjem sestanku z novinarji. O tem je še dejal:

V razgovorih z državni omejenih dežel bo predsednik Tito

izmenjal gledišča o vprašanjih obojestranskega interesa. Obisk predsednika bo nedvomno utrdil in še bolj okreplil naše sedanje prijateljstvo s temi izvenblokovskimi deželami. To prijateljstvo je že doslej prišlo do izraza v vnetem razširjanju medsebojnih stikov in sodelovanja, med drugim tudi spričo podobnih gledišč o krepitvi neodvisnosti dežel in miroljubnem mednarodnem sodelovanju.

Ti obiski, je poudaril Kunc, bodo še en prispevek k uveljavljenju aktivne miroljubne koeksistence med deželami s različnimi družbenimi sistemi, h krepitvi vsestranskega medsebojnega sodelovanja in k utrditvi miru na svetu.

Švedsko zunanje ministertvo je včeraj objavilo, da bo podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj obiskal Švedsko. Na vprašanje, ali lahko pove kaj o tem, je Kunc dejal:

Drži, da je tovariš Kardelj prejel vabilo in da je z zadovoljstvom privolil v ta obisk na Švedskem.

Na vprašanje, ali lahko kaj pove o sovjetski noti o Berlinu, je izjavil:

Predlog vlade ZSSR proučuje

naš državni sekretariat kot pobudo, s katero je bilo sproženo obravnavanje tega problema. Pozitivno presojamo dejstvo, da sovjetska vlada v svoji noti predlaga pogajanja za ureditev vprašanja, ki se spričo razvoja dogodkov zdaj postavlja očitno drugače kakor tiste čase, ko so bile sklenjene pogodbe o njem. Ze nekaj časa pa je stanje nenormalno Memimo, da bi bilo zelo koristno, da pride do pogajanj, v katerih bi si prizadevali sporazumno in mi-

Čestitka Finski

Beograd, 5. dec. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku Finske republike Urhu Kalevi Kekkonenu tole brzojavko:

Ob obletnici finskega narodnega praznika prosim Vašo eks-celenco, da sprejme najlepše čestitke v imenu jugoslovanskih narodov in v mojem imenu ter iskrene želje za napredek finskega naroda in za Vašo osebno srečo.

Naša peta izmena na Sinaju

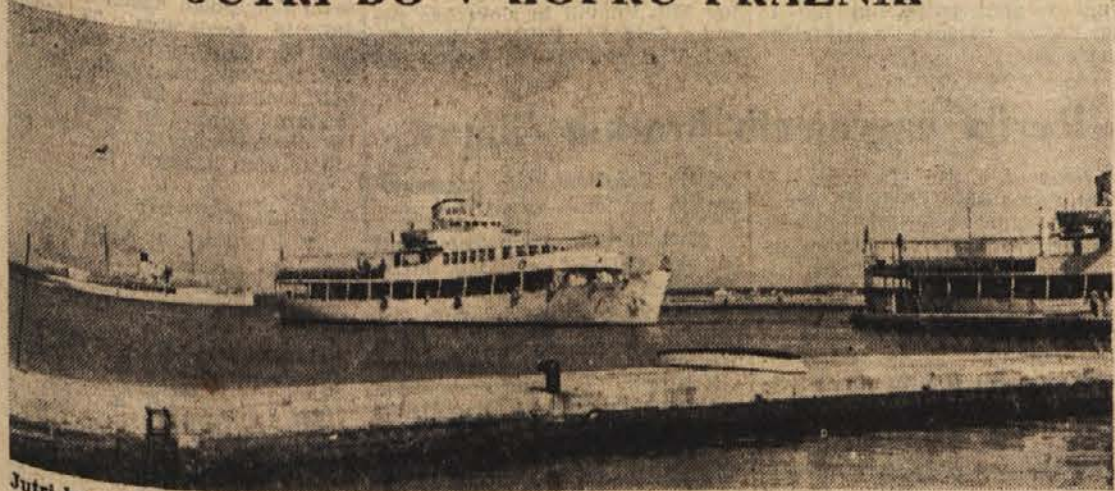
Reka, 5. dec. (Tanjug) Davi je odpotoval z ladjo «Jugoslavija» drugi del pete izmene našega odreda, ki bo zamenjal četrti del motoriziranega odreda JLA v sestavi varnostnih sil OZN v Egiptu. Odhodu so prisostvovali predstavniki oblasti in enot garnizije kakor tudi številni Rečani.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 6. decembra 1958

Sprva še pretežno jasno, čez dan precej povečana oblačnost. Temperatura ponoči med -7 in -13, v Primorju okoli 2. Najvišja dnevna nekaj nad 0 stopinj C. Temperatura se bo čez dan nekoliko dvignila. Nad zahodno in srednjo Evropo ter Balkanom se zadržuje neizrazito področje visokega zračnega pritiska, ki naglo slabi. Frontalne motnje, ki se od severozahoda bližajo našim krajem, pa se zadržujejo nad Nemčijo.

JUTRI BO V KOPRU PRAZNIK

Jutri bo v Koprnu velika slavnost. Odpril bodo novo luko, v kateri bo tega dne prvič pristala 9500-tonska ladja. Odtlej pa bo življenje v luki sleherno leto živahnejše

S SEJE ODBOROV ZA PRORAČUN ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Dohodki v letu 1959 planirani bolj realno

Primanjkljaj letošnjega zveznega proračuna v višini 56 milijard bo pokrit iz gospodarskih rezerv Za drugo leto predvidena rezerva v znesku nad 60 milijard

Beograd, 5. dec. (Tanjug). Izpolnitev dohodkov in izdatkov v letu 1958, glavni viri dohodkov proračuna, uporaba sredstev za sklade, gospodarske rezerve federacije, kakor tudi honorarji so bili osrednja vprašanja v načelni debati o osnutku zveznega proračuna za leto 1959, ki se je razvijala danes dopoldne na skupni seji odborov za proračun obeh domov Zvezne ljudske skupščine. Skupna seja se je začela že včeraj, ko je predstavnik ZIS Veljko Zeković obrazložil osnutek proračuna. Na mnoga vprašanja poslancev sta na današnji seji odgovarjala predstavnik ZIS Veljko Zeković in Nikola Minčev.

Član ZIS Nikola Minčev je v odgovorih rekel, da bodo letos dohodki zveznega proračuna po sedanjih cenah približno za 63 milijard manjši, kakor bi morali biti. Vzrok so napačne ocene organov za planiranje. Spričo nekaterih prihrankov pa bo primanjkljaj manjši in bo znašal od 56 milijard. Proračun pa je v našem sistemu gospodarstva samo ena izmed postavk v razdelitvi narodnega dohodka. Zato tega problema proračuna ne smemo presojati ločeno, kajti primanjkljaj na tem področju ne bo vplival na gospodarski razvoj. Ko je Zvezni izvršni svet proučeval letošnji položaj, je sklenil dati iz gospodarskih rezerv sredstva za kritje primanjkljaja.

Seja Centralnega odbora sindikata grafičarjev Jugoslavije

Beograd, 5. dec. (Tanjug). V Beogradu je bila danes plenarna seja Centralnega odbora sindikata grafičarjev Jugoslavije, na kateri so razpravljali o minimalnem osebnem dohodku in tarifnih pravilnikih za prihodnje leto v grafičnih podjetjih.

Na seji so obravnavali tudi sadove skupnega dohodka razdelitve nekaterih podjetij te panoge v prvih devetih mesecih 1958. Poudarili so, da različna sestava minimalnega osebnega dohodka, nadalje stopnja dosežene storilnosti, kakor tudi različni pogoji za prodajo proizvodov na trgu ustvarjajo tudi različne pogoje pri formiranju dohodka, zlasti čistega. Zato je bil v nekaterih podjetjih dohodek na zaposlenega delavca manjši, vtem ko je bil čist dohodek (spet na enega delavca) večji.

Razen tega so na plenarni seji obravnavali tipizirani osnutek sporazuma, ki naj bi bil podlaga za določitev osebnega dohodka delavcev.

UREDITEV HONORARNEGA DELA

Predstavnik ZIS Veljko Zeković je obvestil poslance o nekaterih vprašanjih v zvezi s honorarnim delom. Zvezni izvršni svet je že v prvi polovici letošnjega leta imenoval komisijo, ki je proučevala to vprašanje. Položaj na tem področju zahteva

uporabo ustreznih ukrepov. Zato so na pristojnem mestu sklenili čimprej izdati predpise, ki bi uredili vsa vprašanja v zvezi s honorarnim delom. To se ne nanaša toliko na avtorske honorarje, marveč bolj na honorarje, ki so postali praksa zlasti v aparatu državne uprave, čeprav imamo nekaj tega tudi v gospodarstvu. Posebna komisija ZIS bo v najkrajšem času pripravila osnutek zakonskih predpisov, s katerimi bo določeno, v kakšnih pogojih

Razprava o uveljavljanju šolske reforme

Beograd, 5. dec. (Tanjug). - V Beogradu se je davi začela plenarna seja Centralnega odbora Zdrženja učiteljev in profesorjev, posvečena uveljavljanju šolske reforme. V referatu o nalogah Zdrženja, ki ga je prebral član predsedstva Centralnega odbora Mate Dorčić, je med drugim rečeno, da so prosvetni delavci, zlasti učiteljski in profesorski kolektivi v šolah, proučili splošni zakon o šolstvu ter v glavnem spoznali iz njega izvirajoče naloge in obveznosti.

in koliko lahko uslužbenci honorarno delajo. Zeković je izrazil mnenje, da bodo začeli ti predpisi veljati že v prvi polovici leta 1959.

Člani odborov za proračun so sprejeli to pojasnilo in v razpravi izrazili mnenje, da uslužbenci redno delo dostikrat zapostavljajo zaradi honorarnega. Ljudski poslanec Venčeslav Holjevac je izrazil zadovoljstvo, da je Zvezni izvršni svet napovedal nov proračunski sistem, ki je za našo državo izredno važen. Dosedanji sistem proračunskega gospodarjenja je v določeni meri anahronizem glede na komunalni sistem in ostanek administrativnega sistema upravljanja. Holjevac se je zavzemal za to, naj bi novi proračunski sistem pripravili že v prvi polovici leta 1959. Predstavnik ZIS se je strinjal s tem in rekel, da je treba komunam omogočiti tak sistem, ki bo omogočil izpolnitev vseh tistih nalog, ki smo jih prenesli nanje.

Na koncu seje je bilo govora o regresih in dotacijah, o materialnih izdatkih nosilcev proračunskih sredstev ter o invalidskih in drugih izdatkih.

IZ RAZGOVORA NOVINARJEV Z ZDENKOM HASOM

UKREPI ZA UVELJAVLJENJE ZAKONA O INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

Okrajni zavodi za socialno zavarovanje naj bi z gospodarskimi organizacijami čimprej sklenili pogodbe glede zaposlovanja invalidov dela in njihove poklicne rehabilitacije

Beograd, 5. dec. (Tanjug). Direktor Zveznega zavoda za socialno zavarovanje Zdenko Has je na današnjem sestanku s novinarji seznanil predstavnike tiska in radija s glavnimi značilnostmi novega zakona o invalidskem zavarovanju, kakor tudi s pripravami in ukrepi za njegovo uveljavljanje.

Novi zakon o invalidskem zavarovanju je zlasti poudaril potrebo po zaposlitvi in poklicni rehabilitaciji invalidov, ki lahko opravljajo nekatera opravila. Novi zakon je tudi predvidel uvedbo dveh vrst pravic na podlagi poškodb: pravico do invalidske pokojnine, ki si jo pridobi invalid na podlagi zmanjšanja delovne sposobnosti zaradi poškodbe na delovnem mestu, in pravico do invalidnine, ki si jo pridobi zaradi večje telesne poškodbe ali zmanjšanja delovne sposobnosti kot posledice bolezni, ki niso v vzročni zvezi z delom. V tej zvezi je treba uveljaviti nov način določanja delovne sposobnosti, kar bo nekoliko otežilo delo invalidskih komisij, ki pripravljajo sedanjo prevedbo uveljavljenih invalidskih pokojnin in invalidnin. Takšnih invalidov je približno 220.000. Razen tega bo določeno število dosedanjih uživateljev invalidnin in invalidskih pokojnin bržčas vložilo prošnje za ponovno ocenitev njihove delovne sposobnosti.

Da bi se zakon o invalidskem zavarovanju učinkoviteje uveljavil, je potrebno, da sklenejo okrajni zavodi z gospodarskimi organizacijami pogodbe, s katerimi bi zagotovili pogoje in možnosti za zaposlitev invalidov dela in za njihovo poklicno rehabilitacijo. Delavci, ki naporno delajo (n. pr. rudarji), izgube po določenem času nekaj delovne sposobnosti in izpostavljeni so raznim poklicnim boleznem. Teh delavcev pa medicinsko ni moč prištevati med invalide in na podlagi tega jim tudi ni moč dodeliti invalidske pokojnine in invalidnine.

Zato je potrebno, da gospodarske organizacije omogočijo tem delavcem zaposlitev na tistih delovnih mestih, ki jim po zdravstvenem stanju ustrezajo. Če so s tarifnim pravilnikom za novo delovno mesto predvideni manjši prejemki, naj dobivajo takšni delavci denarno doklado, ki bi se gibala do meje, določene s tarifnim pravilnikom za delovna mesta, na katerih so bili zaposleni prej.

Pomanjkanje elektrike zaradi mraza

Ljubljana, 5. dec. (Tanjug). - Mraz, ki je pritisnil včeraj in danes v Sloveniji, je vplival na znatno znižanje voda vseh naših rek in pritokov in tako povzročil znatno pomanjkanje električne energije. Zato je bilo treba v naši republiki občutno omejiti potrošnjo električne energije, zlasti v podjetjih, ki je mnogo porabijo. Tudi zasebni potrošniki naj bi kar najbolj varčevali z električno energijo.

Revija nagrajenih kratkih filmov

Beograd, 5. dec. (Tanjug). - V vseh republičkih središčih ter v Novem Sadu in Pristini priredijo v decembru in prvi polovici januarja revijo kratkih filmov, nagrajenih lani in letos na festivalih v Pulju, Berlinu, Cannesu, Trentu, Montevideu, Bruslju in Oberhausenu. Revijo organizirajo Zdrženje filmskih proizvajalcev Jugoslavije, Zveza filmskih delavcev Jugoslavije in Zdrženje kinematografije. Dvanajst filmskih podjetij bo prikazalo gledalcem 25 kratkih filmov z raznih področij, presek naj-

boljših dosežkov naše kinematografije na tem torišču.

Med revijo bodo republički filmski delavci povečali svojo dejavnost za populariziranje filma in v podjetjih in delovnih kolektivih. Organizirali bodo vrsto predavanj s prikazovanjem kratkih filmov pa tudi razgovore občinstva z avtorji nagrajenih filmov. Revija kratkega filma se bo začela v Skoplju, kjer bo trajala od 13. do 16. decembra, v Ljubljani pa jo bomo videli sredi januarja 1959.

Predsednik Tito je v svoji brzojavki kongresu izrekel priznanje vsem strojnikom, strojevodjem in kurjačem Jugoslavije. Na sliki: Pri napornem in odgovornem delu na lokomotivi

Kongres strojnikov strojevodij in kurjačev Jugoslavije

Beograd, 5. dec. (Tanjug). - Pod pokroviteljstvom podpredsednika Zvezne ljudske skupščine Franca Leskoka se je začel danes v Beogradu drugi kongres strojnikov, strojevodij in kurjačev Jugoslavije. Udeležujejo se člani Centralnega odbora sindikata železničarjev in republičkih odborov sindikata kovinarjev ter mnogo predstavnikov raznih gospodarskih organizacij.

Potem ko so prebrali brzojavko, ki jo je predsednik republike Tito poslal kongresu, so analizirali delo Zveze strojnikov, strojevodij in kurjačev Jugoslavije od njene ustanovitve leta 1954, t. j. od prvega kongresa za Zvezo. Poudarili so, da se je v minulnem obdobju od dobrih 9000 članov Zveze šolalo nad 3 tisoč strojnikov, kurjačev, parnih kotlov in drugih kurjačev. Obiskovali so 87 strokovnih tečajev, potem pa so vsi uspešno opravili državni izpit. Na kongresu so tudi poudarili, da industrija v veliki meri zainteresirana na delu Zveze ne samo za strokovno usposabljanje delavcev, marveč tudi na pobudah za sprejemanje delavcev na delo.

Na koncu je Zdenko Has poudaril, da bi bilo treba izdati potrebne predpise za rehabilitacijo otrok zavarovancev, ki so doslej prejemali dosmrtno denarno prejemke, po smrti staršev pa njihovo pokojnino. Treba je tudi čimprej uveljaviti pravilnike o delu invalidskih komisij, ki jih na pristojnem mestu že pripravljajo.

DANI SO VSI POGOJI, DA SE RAZVIJA

BOGAT MAKEDONSKI KNJIŽNI JEZIK

Iz članka norveškega slavista dr. Arneja Gallisa

Beograd, 5. dec. (Tanjug). Revija »Samtiden« (Sodobnik), ki izhaja v Oslu, je objavila članek norveškega univerzitetnega profesorja slavista dr. Arneja Gallisa o nastanku makedonskega knjižnega jezika. V članku je govora o različnih narečjih makedonskega jezika na Balkanu. Članek zgodovinsko prikazuje razvoj makedonskega jezika, hkrati pa boj za obstoj samega makedonskega naroda do zaključka ljudske revolucije in ustanovitve Ljudske republike Makedonije.

Novo strokovno združenje

Beograd, 5. dec. (Tanjug). - Kakih 150 predstavnikov gozdno-gospodarskih organizacij iz vse države se je na današnji skupščini sporazumelo, da bodo ustanovili strokovno združenje, ki bo delalo za pospeševanje gospodarskega razvoja v Jugoslaviji. Na skupščini so poudarili, da so dali pobudo za ustanovitev takšnega strokovnega združenja občinski dolgoročni načrti za pospeševanje gozdarstva. Ti načrti med drugim predvidevajo saditev iglavcev na velikih površinah, melioracijo kakih 2 milijona hektarov gozdov in pušč, ureditev novih gozdov na površini kakih milijon hektarov itd.

»Elektroprojekte v Egiptu in Libanonu«

Sarajevsko podjetje za projektiranje, gradnjo in opremo hidroenergetskih projektov »Elektroprojekte« sklepa pogodbo za eno izmed svojih največjih del, za izgradnjo daljnovidov na bregovih Nila, sklopina strokovnjakov je že bila v Egiptu, da je proučena potreba, locitja v Kairu pa bo dokončno odločena, če bo »Elektroprojekte« konkurenca s številnimi tujnimi podjetji uspeš dobilo to delo. »Elektroprojekte« se dogovori tudi z Libanom, kamor naj bi izvozili transformatorske postaje, daljnovidov in nekatere svoje proizvode.

Letos 29 000 novih stanovanj

V prvih devetih mesecih smo investirali za gradnjo stanovanj vsa predvidena sredstva, skupno 44,4 milijarde dinarjev

Beograd, 5. dec. (Tanjug). Do konca letošnjega leta bodo dobila naša mesta in industrijska središča kakih 29.000 novih stanovanj. Strokovnjaki in zainteresirani činitelji za stanovanjsko izgradnjo menijo, da so bili povprečni stroški za zgraditev novega stanovanja letos enaki kakor lani, racionalizacija stanovanjskega prostora in opreme pa je vplivala na to, da so se gradbeni stroški za nekatera stanovanja nekoliko povečali, ker so se mnoge gradbene potrebe čine poražile.

Po podatkih Narodne banke smo investirali v prvih devetih mesecih letošnjega leta v stanovanjsko izgradnjo 44,4 milijarde, kar pomeni, da smo porabili vsa predvidena sredstva. Ugodno vreme je namreč malone v vseh krajih omogočilo nadaljevanje gradbeno sezono tudi v četrtem četrtletju. Samo ljudski odbori v mestih in občinah so porabili v prvih devetih mesecih za stanovanjsko izgradnjo 38,5 milijarde (vštevši plačilo anuitet v znesku 3,1 milijarde). Iz proračunskih sredstev za investicije ter iz lastnih sredstev državnih organov in ustanov ter družbenih organizacij je šlo v stanovanjsko izgradnjo do konca septembra 2,8 milijarde, iz sredstev privatnih organizacij pa 600 milijonov.

Letošnje stanovanjsko izgradnjo bodo od vseh strani analizirali na skupni seji odbora za stanovanjska in odbora za gospodarsko-finančna vprašanja Stalne konference mest, ki bo 12. decembra v Beogradu. Na podlagi stanovanjske izgradnje v letošnjem letu, zlasti pa učinkovitosti uporabe vseh razpoložljivih sredstev, bodo določili naloge za prihodnje leto.

Posvetovanje ljudskih knjižničarjev

Ljubljana, 5. dec. - Danes se je v klubu ljudskih poslancev v Ljubljani končalo posvetovanje ljudskih knjižničarjev, ki ga je organiziral Društvo bibliotekarjev Slovenije. Posvetovanje se je začelo včeraj dopoldne ter so se ga udeležili knjižničarji iz vse Slovenije, razen iz večjih mest, kot so Ljubljana, Maribor in Celje.

Uvodni referat je imela referentka za knjižnice pri Svetu za kulturo in prosveto LRS Mara Šlajpah, ki je govorila o sedanjem stanju in osnovnih vprašanjih ljudskih knjižnic v Sloveniji. Med perečimi problemi so materialni, zlasti kar zadeva nabavljanje novih knjig in primerne prostore, primanjkuje pa tudi strokovnega kadra. Drugi referat je imel upravnik Delavske knjižnice v Ljubljani Avgust Vižintin, ki je govoril o organizaciji in nalogah potujočih knjižnic kot posebni obliki ljudskega knjižničarstva. Po obeh poročilih se je razvila živahna razprava.

Poseben referat je bil posvečen vprašanju svobodnega pristopa h knjigam. O njegovih prednostih pred pultnim sistemom, v katerem knjižničar sam jemlje knjige s pulta in jih izroča bralcu, je govoril upravnik Mestne ljudske knjižnice v Ljubljani Bogo Pregelj. Na koncu je o katalogih in ljudski knjižnici govoril znanstveni sodelavec v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani tov. Pavle Kalan. Posvetovanje je zajelo obširno problematiko naših ljudskih knjižnic ter je bilo koristna pobuda za načelno in praktično reševanje problematike našega ljudskega knjižničarstva. M. D.

Razgovori o malem obmejnem prometu med Jugoslavijo in Italijo

Nova Gorica, 5. dec. - Po daljšem času so se na Bledu spet sestali predstavniki jugoslovanskih in italijanskih lokalnih ob-

»Naprijed« bo zamenjal »Korčulo«

Dubrovnik, 5. dec. (Tanjug). Atlantska plovitba iz Dubrovnika je zadnje dni novembra sklenila dokončno pogodbo za nakup nove ladje. Gre za britansko ladjo »Prah«, ki se bo, ko dobi jugoslovansko zastavo, imenovala »Naprijed«. Ladjo bodo izročili Atlantski plovitbi sredi februarja najbrž v neki britanski luki. Ladjo so zgradili leta 1944 v Veliki Britaniji. Ta 9715-tonska ladja je na parni pogon in vozi s hitrostjo 10,5 mlj na uro. Zamenjala bo parnik »Korčulo«, ki bo v začetku prihodnjega leta nehajvo osti.

KRIZA NA FINSKEM

Po pogostih spremembah vlad v zadnjih desetih letih Finska močno spominja na Francijo. V četrtek, 4. t. m., je koalicijska vlada Finske, ki ji je predsedoval socialdemokratski vrhak August Fagerholm, odstopila. Predsednik republike Urho Kekkonen je sprejel ta odstop, toda z zahtevo, naj Fagerholmova vlada opravi svoje posle, dokler ne bo sestavljena nova vlada. Istovestno je predsednik republike prošil Fagerholma, naj prevzame resor zunanjega ministrstva namesto Virolainena, katerega odstop je sprejel.

Vsekakor je pri tem pomembno dejstvo, da je Fagerholmova vlada odstopila nekaj ur prej, preden je odstopil zunanji minister Virolainen, kar je praktično pomenilo, da Agrarna stranka ne bo več podpirala Fagerholmove vlade. Agrarna stranka, tretja po velikosti na Finskem, pa ima v parlamentu 48 poslancev.

Fagerholmova vlada, sestavljena 28. avgusta, je imela v finskem parlamentu dvotretjinsko večino (137 poslancev od skupnih 200), za kar se je morala zahvaliti koaliciji, v kateri je bilo pet ministrov socialnih demokratov, 5 agrarcev, 3 konservativci in po eden iz Svedske ljudske stranke (manjšinci) ter Finske ljudske stranke.

Čeprav je na letošnjih volitvah KP Finske (Ljudsko-demokratska zveza) dobila največ glasov (23,5 % in 50 poslancev), je moral njen vodja Kilpi vrniti predsedniku Kekkonenu mandat, ker nobena stranka ni hotela sodelovati v njegovi vladi, izvenimove neodvisne, ki pa imajo v parlamentu samo tri predstavnike. Čeprav je Fagerholmova vlada v deklaraciji poudarila kot svojo glavno nalogo polno zaposlitev, kakršno imajo v ostalih skandinavskih deželah, je parlamentarna opozicija (komunisti, levi socialisti in drugi)

takoj izjavila, da program nove vlade ogroža življenjski standard Fincev, ker štiti koristi velekapitala, se odmika od »Pasilikijeve poti«¹ prijateljstva in sodelovanja z Sovjetsko zvezo in dela neposredno škodo koristim »malega človeka«² — delavca in kmeta.

Zadnje dni septembra je bila plenarna seja KP Finske, na kateri so obravnavali notranji in zunanji položaj dežele. V resoluciji so ugotovili, da je Fagerholmova vlada »najbolj reakcionarna izmed vseh povojnih«³ in da v svoji politiki izpodkopava prijateljstvo in sodelovanje z ZSSR ter potiska deželo v velike gospodarske težave. Da vlada res spreminja prejšnjo zunanje politično smer, ki je bila, kakor rečeno v deklaraciji, za Finsko ugodna, je KP Finske utemeljevala s tem, da se pogaja o vključitvi Finske v skupni trg in v enotni trg severnih dežel.

Kriza Fagerholmove vlade je prišla v akutno fazo že pred nekaj tedni. Za neposredni vzrok, da sta zunanji minister in vsa vlada odstopila, navajajo nedavni ukrep vlade ZSSR, ki je zadnje dni novembra ustavila sleherni uvoz iz Finske, hkrati pa tudi vsa plačila z utemeljitvijo, da je Finska prekoračila dogovorjeni načrt izvoza v ZSSR, vtem ko načrta uvoza ni izpolnila. Neposredna posledica tega ukrepa je bilo povečanje brezposelnosti na Finskem, razen tega pa je sovjetska vlada za nedoločen čas odgodila sklenitev novega sporazuma o pravicah finskih ribičev, da love ribe v sovjetskih obalnih vodah. Izraz razpoloženja Moskve do Finske je tudi opoklicanje sovjetskega poslanika Lebedeva iz Finske, ki še ni dobil naslednika.

Kako važni so za Finsko gospodarski stiki z ZSSR, zadostuje omeniti, da je bila Sovjetska zveza v povojnih letih zmerom na prvem ali drugem mestu v celotni finski zunanji trgovini.

Umik iz Berlina za Veliko Britanijo ne prihaja v poštev

Selwyn Lloyd za ureditev celotnega nemškega vprašanja

London, 5. dec. (Tanjug). — V zunanje-politični debati v Spodnjem domu je zunanji minister Selwyn Lloyd sinoči zavrnil sovjetski predlog o demilitariziranem svobodnem mestu Berlinu in izjavil, da Sovjetska zveza nima pravice opovedovati sporazum o sedanji državopravni ureditvi Berlina. Če pa bi Sovjetska zveza to storila, se Velika Britanija svojim pravicam ne bo odrekla.

Britanski zunanji minister je s tem formuliral uradno stališče o zadnji sovjetski noti o Berlinu. Po mnenju britanske vlade sodi Berlin v okvir teh problemov.

ni pripravljena načeti vprašanja vzhodnih meja.

Opozicija je zastavila zunanjemu ministru vprašanje: »Na kaj Zahodna Nemčija pravzaprav še čaka?«⁴ In laboristi so sinoči predlagali, naj bi se začela pogajanja s Sovjetsko zvezo o združitvi Nemčije s pogojem, da bi Nemčija ostala izven Atlantske in Varšavske zveze ter da bi jo demilitarizirali. Laboristi so pričarani, da je to moč doseči, če ne takoj, pa postopno. Kakor vlada, pa tudi laboristi menijo, da je predlog o svobodnem mestu Berlinu nesprejemljiv.

Pred dnevi je poteklo 10 let, odkar je vzhodni Berlin postal sedež vlade DR Nemčije. Ob tej priložnosti so imeli v mestu slovesno parado. Na sliki tovarniki z oboroženimi delavci v paradi

Ko je analiziral ta problem, je izjavil, da je napočil čas, da se po posvetovanju z zahodnimi zavezniki začne pogajanja s Sovjetsko zvezo o celotnem nemškem vprašanju in o evropski varnosti na-

Britanska vlada stoji na stališču, da načrt Rapackega ni sprejemljiv, čeprav so posamezni njegovi deli in gledišča podobni britanskim zahtevam. Sprejemljiv ni predvsem zaradi tega, ker britanska vlada ne vidi prednosti v ustanovitvi cone, iz katere bi se umaknile tuje čete, pa tudi na prepoved jedrske oborožitve posameznih dežel v tej coni gleda britanska vlada kot na možno diskriminacijo v Atlantski zvezi.

S tem je bilo sinoči potrjeno gledišče britanske vlade o problemu, ki so ga tu že vse te dni imeli za najbolj pereče mednarodno vprašanje. Novih momentov debata ni odkrila niti glede stališča opozicije. Opozicija je poudarila, da zbujajo oborožitev Zahodne Nemčije skrbi in bojazni ne samo v okoljskih deželah, marveč tudi v sami Veliki Britaniji in celo med samim nemškim narodom. Vlada je opozorila na zadnjo Adenauerjevo izjavo, po kateri zahodnonemški kancler »še ni pripravil pogajati se o bodočnosti Nemčije, ker Poljska

Tudi republiki Dahomeja in Slonokoščena obala v Francosko-afriški skupnosti

Pariz, 5. dec. (Tanjug). Francoski posesti v Zahodni Afriki Dahomej in Slonokoščena obala sta bili proglašeni za republiki in sta se kot avtonomni deželi pridružili novi Francosko-afriški skupnosti.

Izmed 11 francoskih posesti v Ekvatorialni in Zahodni Afriki se za vključitev v Francosko-afriško skupnost le še Zgornja Volta ni izrekla.

Ob proglatitvi republike Dahomej je bila objavljena resolucija, ki poudarja pripravljenost dežele, da se poveže tudi s katerokoli bivšo francosko posestjo, ki bi to hotela. Resolucija poudarja tudi, da bo treba njeno državno-pravno ureditev izpopolniti s širšimi pravicami kakor hitro bosta sosednji koloniji Togo in Nigerija postali neodvisni.

NEOBICAJNA PRAKSA V MEDNARODNIH STIKIH

Napadi ob prazniku

Trgovinska pogajanja z Italijo in vzhodnimi deželami

(Nadaljevanje s 1. stran)

Ko je odgovarjal na neko vprašanje v zvezi z novimi napadi na Jugoslavijo v tisku ZSSR in nekaterih drugih vzhodnoevropskih dežel ob proslavi 29. novembra je Drago Kunc izjavil:

V normalnem občevarju med državami je med drugim običajno, da so članki ob praznikih narodnih praznikov, v kolikor se objavljajo, napisani v prijateljskem duhu. Obžalovati je treba, da članki ob našem narodnem prazniku, objavljeni v nekaterih deželah socialističnega tabora, niso pisani v takšnem duhu, marveč na liniji napadov na našo deželo. Jasno je, da takšno pisanje ne izpričuje želje po dobrih medsebojnih stikih.

O tistih delih deklaracije partijskih in državnih delegacij CSR in LR Bolgarije, ki se nanašajo na Jugoslavijo, je Kunc izjavil:

Lahko samo ugotovim, da se je tudi ob tej priložnosti nadaljevala neobičajna praksa, da deklaracije državnih in partijskih delegacij socialističnega tabora izkoristijo za protijugoslovanske napade.

Na vprašanje nekega novinarja o italijansko-jugoslovanskih trgovinskih pogajanjih, ki so se začela 3. decembra v Rimu, je odgovoril:

Pričakujemo njihov ugoden izid spriču obojestranskih koristi in objektivnih možnosti za nadaljnje razširjenje gospodarskih stikov med našo deželo in Italijo.

Na vprašanje, kako se razvijajo razgovori z nekaterimi za-

hodnimi deželami o kreditih, je Kunc dejal:

Pogajanja se še nadaljujejo. Znana so vam pojasnila, ki so jih dobili na podobna vprašanja poslanci v naši Ljudski skupščini. Lahko samo dodam, da je bil v pogajanjih z nekaterimi deželami dosežen napredek.

Na koncu so Kunc vprašali, kako je s trgovinskimi pogajanjih z vzhodnoevropskimi deželami.

Kakor veste, je odgovoril, so se pogajanja s CSR, Bolgarijo, Madžarsko in DR Nemčijo nedavno začela in zdaj se nadaljujejo. Roki pogajanj z ZSSR in LR Bolgarijo pa še niso določeni.

Mongolski veleposlanik se poslavlja

Beograd, 5. dec. (Tanjug). Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj je včeraj sprejel dosežanega veleposlanika LR Mongolije v Jugoslaviji Dašina Adilbiša, ki odhaja iz naše dežele. Veleposlanik je bil na poslovilnih obiskih tudi pri predsedniku Zvezne ljudske skupščine Petru Stamboliju in danes pri predsedniku LO Beograda Djurici Jojkiju.

Ameriška pomoč Libanonu

Beirut, 5. dec. (Reuter) Veleposlanik ZDA v Bejrutu Robert McIntock je izročil danes predsedniku libanonske vlade ček za 10 milijonov dolarjev, ki ga je washingtonska vlada dala kot pomoč brez kakršnih koli pogojev.

Fanfani poražen

v poslanski zbornici zaradi vztrajanja na bencinski taksii iz časov sudske krize

Rim, 5. dec. (Tanjug). V poslanski zbornici so včeraj razpravljali o taksii na bencin, ki jo je vlada uvedla med sudske krize, da bi krila prevozne stroške, nastale spriču plozbe ladij okrog

Amintore Fanfani, predsednik italijanske vlade

Afrike. Taksii je znašala 14 lir od litra, minister Andreotti pa je že v predvolilni kampanji obljubil, da jo bodo odpravili, ko bodo odpadli stroški, zaradi katerih so jo uvedli.

Fanfanijeva vlada se je zavzemala za to, da bi taksii ostala v veljavi do leta 1960, čeprav bi znašala samo 7 lir od litra. Tako bi vlada zbrala okrog 20 milijard za gradnjo avtomobilskih cest.

Za vladni predlog pa so se včeraj izrekli samo socialni demokraci, vse druge stranke pa so mu nasprotovale. Levica se je med drugim postavila na stališče, da je ukrep vlade protiušten, ker ustava izrecno prepoveduje uveljavljanje novih taksii in davkov

z določenim ciljem, v tem primeru za gradnjo avtomobilskih cest.

Debata je bila zvečer zaključena z zmago opozicije. Z 298 proti 263 glasovom je zbornica zavrnila vladni predlog o polovični taksii na bencin.

Potem je vlada predlagala, naj bi za zdaj ostal v veljavi dekret o taksii v prvotnem znesku 14 lir. Tudi ta predlog je zbornica odklonila in tako je vlada v enem dnevu doživela dva poraza. Glasovanje v parlamentu kaže, da demokratska desnica nadaljuje sabotiranje vlade in Fanfanija.

Stavka novinarjev v Italiji

Rim, 5. dec. (AP). — Danes je stavkalo 6000 italijanskih novinarjev, ki zahtevajo večje plače. Zato radijsko omrežje danes ne oddaja poročil, časniki pa niso izšli. Stavko je napovedalo združenje novinarjev, katerih zahtevo po splošnem zvišanju plač je združenje založnikov zavrnilo.

Holman direktor posebnega sklada OZN

New York, 5. dec. (AFP) Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je imenoval Paula Hoffmana za generalnega direktorja posebnega sklada OZN. Sklad je bil ustanovljen, da bi pripomogel k tehničnemu, gospodarskemu in socialnemu napredku slabo razvitih dežel.

PREDRAGO POSLANISTVO

Praga, 5. dec. (Reuter). Tukajšnje norveško poslanstvo so zaprli zaradi visokih stroškov za njegovo vzdrževanje. To ne pomeni, da sta Norveška in CSR prekinali diplomatske stike. Češkoslovaško predstavništvo v OZU bo še nadalje odprto. Dosednji norveški poslanik v Pragi je pred nekaj dnevi odpotoval v domovino. Namesto njega ne bodo imenovali nikogar.

VLADIMIR SIMIĆ V RAZGOVORU Z NOVINARJI

PRAVICE ČLOVEKA

Načela deklaracije so bila izpolnjena že z našo ustavo — Proslave deklaracije o pravicah človeka po vsej deželi

Beograd, 5. dec. (Tanjug). — Splošna deklaracija o pravicah človeka je prvi dokument, ki ga je sprejela in razglasila organizirana skupnost narodov in v katerem so bile univerzalno opredeljene temeljne pravice in temeljne svobode, ki pritičejo vsem ljudem na svetu, je izjavil predsednik Zveze društev za OZN v Jugoslaviji Vladimir Simić na današnjem sestanku z

novinarji, ki je bil posvečen desetletnici splošne deklaracije o pravicah človeka. Sestanka sta se udeležila tudi podpredsednik Društva za OZN v Srbiji Mihajlo Djordjević in šef centra OZN v Beogradu Milan Hofman.

Posebni pomen deklaracije, je rekel Simić, je v tem, da ni delo skupine ljudi, ne gibanja, ne enega naroda. Poudaril je, da so bile v pogojih naše socialistične stvarnosti izpolnjene temeljne pravice jugoslovanskih narodov do samoupravljanja in samouprave in spriču njihove enakopravnosti tudi vsem narodnim manjšinam. Razen političnih pravic so našim državljanom pripoznane in zajamčene tudi socialne pravice.

Vladimir Simić je zlasti poudaril, da je deklaracija pozitivno vplivala tudi na izglasovanje ustavnih zakonov vse od leta 1948 do danes. Čeprav smo našo ustavo sprejeli pred deklaracijo, vsebuje vse pravice državljanov, predvidene v tem mednarodnem dokumentu.

Vladimir Simić je obvestil novinarje, da je letošnja proslava

dneva pravice človeka zbudila širrom po naših deželah veliko zanimanje. V šolah, na ljudskih delavskih univerzah ter v drugih organizacijah prirejajo akademije, na katerih je govora o pomenu splošne deklaracije o pravicah človeka. Zveza naših društev za OZN je skupaj s centrom OZN v Beogradu poslala v več kot 1500 občin in kakih 105 okrajev gradivo o deklaraciji, ki ga bodo porabili za predavanja. V mnogih šolah so odprli razstave, posvečene tej obletnici.

V okviru proslave je Jugoslovanska nacionalna komisija UNESCO razpisala nagradni natečaj s temo »Prispevek jugoslovanskih narodov k sodobnemu boju človeštva za pravice človeka«. Pravico do sodelovanja v natečaju imajo vsi dijaki IV. razreda gimnazije. Podoben natečaj je razpisala tudi Zveza študentov Jugoslavije. Sodeč po številu poslanih del lahko sklepamo, da je zanimanje za letošnjo proslavo zelo veliko.

V OZN bo 10. decembra poseben plenarni sestanek Generalne skupščine posvečen tej deklaraciji.

CIPRSKO VPRAŠANJE V POLITIČNEM ODBORU

Polovična rešitev

Med devetimi resolucijami je bila izglasovana perzijska, ki pa v Generalni skupščini OZN najbrž ne bo dobila potrebne dvotretjinske večine

New York, 5. dec. (Tanjug). — Debata o Cipru se je v političnem odboru končala s sprejetjem resolucije, ki ne more dobiti dvotretjinske večine v Generalni skupščini OZN, ker se z njenim besedilom ne strinja 50 delegacij, ki so se vzdržale glasovanja ali pa so glasovale proti. Kakor je znano, je bila sprejeta perzijska resolucija, ki predlaga konferenco za okroglo mizo pod vodstvom OZN.

Dejstvo, da je bilo o ciprskem vprašanju predloženih 9 različnih resolucij, kaže na prizadevanje, da bi se zblizala gledišča in se pogajanja premaknila z mrtve točke. Tudi tokrat pa je ostalo pri želji velikih sil, naj bi vprašanje praktično ostalo nerešeno glede na strateško vlogo, ki jo ima otok za določeno politiko nasproti Bliznjemu vzhodu.

Med debato so skoraj vse delegacije priznale realističnost grškega predloga, da bi se med zainteresiranimi stranmi, posebno

med predstavniki Britanije in ciprskega naroda začela pogajanja ob predhodnem pripoznanju načela o neodvisni državi, ki bi ga postopno uveljavljali. Zgodilo pa se je spet to, kar je glavna ovira za uspešno delo svetovne organizacije, da splošno razpoloženje zaradi obzirov do mnenj zahodnih sil ni tudi praktično »mgalno«⁵.

Izid glasovanja v Političnem odboru Generalne skupščine OZN je napravil na grško javnost zelo mučen vtis. Posebno nezadovoljni so s stališčem ZDA, ki so obljubile, da bodo v debati o Cipru nevturalne, a so glasovale za iransko resolucijo, ki jo Grčija zavrača.

Iz poučenih virov se je zvedelo, da pripravila mehiška delegacija načrt kompromisne resolucije, ki bi bila sprejemljiva za vse tri zainteresirane dežele. Resolucija bo predložena plenarnemu zasedanju Generalne skupščine OZN, ko bo ciprsko vprašanje prišlo na dnevni red.

FINSKI UVOZ

Moskva, 5. dec. (Tanjug). Letos se je zmanjšal finski uvoz iz SZ. Ko je finska vlada lani oprostila državne kontrole skoraj 80 % uvoza, so se začeli uvozniki bolj zanimati za zahodna tržišča. Letos je v začetku leta odpadlo na uvoz iz SZ 13,5 % celotnega finskega uvoza. Ta uvoz se je v devetih mesecih zmanjšal na 14,4 %, uvoz z vseh socialističnih dežel pa od 31,9 % na 24,3 %. Hkrati se je uvoz iz Velike Britanije povečal od 16,5 % na 17,7 %, iz Zahodne Nemčije pa od 10,2 % na 15,6 %. SZ je bila v povojnih letih na drugem mestu v finski zunanji trgovini, mestoma pa celo na prvo mesto.

PARISKI »EXPRESS« ZAPLENJEN

Pariz, 5. dec. (Reuter). Polticia je včeraj zaplenila levitarski »Express«. Poročilo o tem pravi, da so članik zaplenili na podlagi nekega predpisa kazenskega zakona, podrobneje pa zapombe ne pojasnjuje. To je privkral, da je bil članik zaplenjen, odkar je general De Gaulle prepovedal, ker je hudo kritiziral francosko politiko v Alžiriji.

LETALSKI INCIDENT NAD TURINGIJO

Berlin, 5. dec. Včeraj dopoldne je nad vzhodnonemškimi ozemljem in-

Četrti sovjetski satelit?

New York, 5. dec. Astronomi na univerzi v San Antoniu v Teksasu, ki spremljajo gibanje umetnih satelitov, so objavili, da od torka dalje lovirajo radijske signale, podobne tistim, ki so jih svoj čas oddajali sovjetski sateliti. Signali se ponavljajo v rednih presledkih Dr Paul Seabase je dejal, da je bilo »nedvomno nekaj izstreljeno na pot okrog Zemlje«. Frekvenco, na kateri sprejemajo signale — 20.004 megaherca — so uporabljali sovjetski umetni sateliti. Za zdaj ne vedo, od kod signali prihajajo. Neke ameriške revije, ki obravnavajo rakete in umetne satelite, je pred dnevi objavila, da so sovjetski znanstveniki kakor vse kaže, izstrelili raketo mimo Lune proti Marsu. Ameriško obrambno ministrstvo teh vesti ni potrdilo.

Radio Moskva pa poroča, da bo raketa, s katero so izstrelili tretji sovjetski umetni satelit, v vak čas priletela spet v zemeljsko atmosfero in zgorela, medtem ko bo sam satelit še dolgo krožil okrog Zemlje.

Z VSEH STRANI SVETA

IZJEMNO STANJE V KOLUMBIJI

Bogota, 5. dec. (Reuter). Vlada je včeraj razglasila izjemno stanje v vsej deželi in sicer, kakor poročajo, zaradi »nevarnega položaja in možnosti, da bi se razmahnilo subverzivno gibanje, s katerim je povezan bivši kolumbijski diktator Rojas Pinilla«. Ko je sedanji predsednik republike Alberto Lleras objavil, da so na sled zaroti proti državi, ki je osebo vodi general Pinilla, so Pinillo včeraj aretirali. V Bogoti vlada mir.

LETALSKI INCIDENT NAD TURINGIJO

Berlin, 5. dec. Včeraj dopoldne je nad vzhodnonemškimi ozemljem in-

Sami sebi nočete dobro, ko zaletujete možnost, da dobite

FIAT 600 kot nagrado

Zato ne odlašajte! Naročite Ljudsko pravico ali na Ljubljanski dnevnik — žrebanje bo kma-u — že 21. decembra letos! Še enkrat, ne odlašajte!

Dve in pol milijarde kWh

- Od leta 1954 se je proizvodnja elektrarn v Sloveniji podvojila — Začetek gradnje termoelektrarne
- Soštanj II

Do konca novembra so javne elektrarne, vključene v Elektrogospodarsko skupnost Slovenije, proizvedle že 2085 milijonov kilovatnih ur in s tem presegle lansko letošnje proizvodnjo. Tako je računati, da bodo elektrarne do konca leta dale za nad 10% več električne energije kakor lani.

Se v prvem polletju je bila proizvodnja le nebitveno večja kakor lani, v drugem polletju pa so morale elektrarne forsirano obratovati, da so lahko krile velike potrebe Hrvaške, ki ni mogla svojega primanjkljaja kakor v prvem polletju kriti pretežno iz Bosne, ker je tudi proizvodnja tamošnjih hidroelektrarn zaradi majhne vode močno upadla, medtem ko je bilo vodno stanje hidroelektrarn v Sloveniji kar ugodno. Navzlic temu so morale v septembru in oktobru tudi termoelektrarne v Sloveniji vskočiti z vso svojo zmogljivostjo. Tako je samo v oktobru elektrogospodarstvo Slovenije oddalo Hrvaški in s posredovanjem Hrvaške deloma tudi Bosni 72 milijonov kWh oziroma skoraj eno tretjino svoje mesečne proizvodnje.

Skupaj z industrijskimi elektrarnami je do konca novembra proizvodnja električne energije v Sloveniji dosegla 2,3 milijarde kilovatnih ur, do konca leta pa bo preseгла 2,5 milijarde kWh, kar je še enkrat več kakor l. 1954 in sedemkrat več kakor leta 1939. Napeto stanje v preskrbi z električno energijo v jesenskih mese-

cih je terjalo tudi manjše redukcije, precejšnje težave pa bi lahko nastale, če ne bi imela Drava poleti in jeseni precej vode.

NOVE KAPACITETE

Kako pa bo s preskrbo v prihodnjem letu? Težave bodo verjetno spet v jeseni in ne pozimi, ker nam zdaj pomagajo nove elektrarne ob jadranskih rekah, ki imajo pozimi dovolj vode. Te dni bo začela obratovati nova hidroelektrarna »Gojak« pri Ogulinu na Hrvaškem, ki bo izkoriščala vodo Mrežnice in Dobre. Po postavitvi vseh treh agregatov bo imela ta elektrarna zmogljivost 48.000 kW, to je približno toliko kakor Mariborski otok s tremi agregati. V Sloveniji pa bomo dobili nove zmogljivosti verjetno šele ob koncu prihodnjega leta. Tako je za leto 1959 v načrtu postavitev drugega agregata v termoelektrarni Brestanica z zmogljivostjo 12.500 kW. Za ta agregat bo dobavila opremo domača industrija (parno turbino bo dobavila tovarna parnih turbin v Karlovcu). Razen tega lahko računamo, da bomo do konca prihodnjega leta postavili v hidroelektrarni Mariborski otok še tretji agregat zmogljivosti 16.700 kW, v hidroelektrarni Fala pa osmi agregat enake zmogljivosti, ki bo vgrajen namesto sedanje splavnice, ker se več ne uporablja. Seveda pa bosta oba agregata na Dravi omogočila dodatno proizvodnjo le ob ugodnem stanju vode.

ELEKTRARNA SOŠTANJ II BO IMELA NAJVEČJI TURBOAGREGAT V DRŽAVI

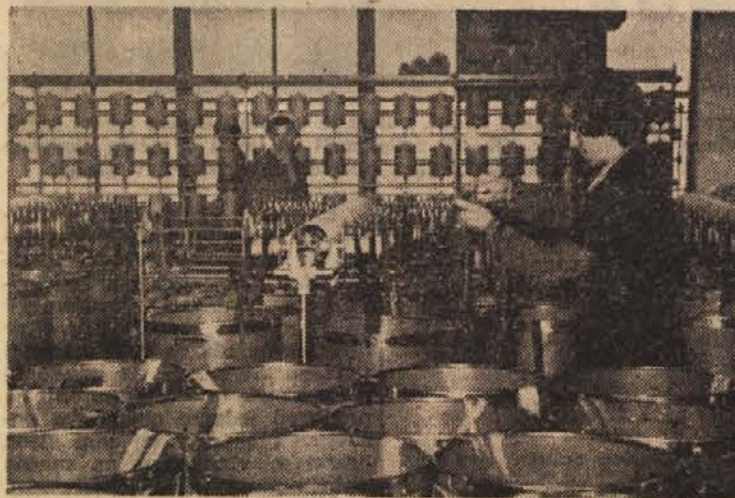
Večje nove zmogljivosti bomo dobili šele leta 1960, ko bo začela obratovati šesta dravska hidroelektrarna pri Ožbaltu z zmogljiv-

ostjo 60.000 kW in bo konec tega leta dovršena tudi druga faza velike termoelektrarne Soštanj. Ta elektrarna ima zdaj dva agregata po 30.000 kW, v drugem delu pa bo postavljen en sam agregat z velikansko zmogljivostjo 75.000 kilovatov, ki bo hkrati največji agregat v naši državi.

Prva gradbena dela za drugi del soštanjske termoelektrarne so se že začela. Podaljšati je treba strojnico za novi veliki agregat in kotlovnico za dva kotla ter zgraditi drugi hladilni stolp. Tudi oprema za ta drugi del elektrarne je že naročena v Švici v tovarnah, ki so dobavile tudi opremo

za prvi del elektrarne, in sicer za kotle pri tovarni »Sulzer«, za generator pri tovarni »Escher Wys« in za parno turbino pri tovarni »Oerlikon«.

Cimprej pa bo treba rešiti tudi vprašanje gradnje nadaljnje dravske hidroelektrarne Hajdoše, južno od Maribora, s projektirano zmogljivostjo 59.000 kW, kajti z gradnjo novih zmogljivosti na Dravi lahko najuspešneje rešujemo problem pomanjkanja poletne energije, ki postaja vedno akutnejši. Kot izrazito alpska reka ima namreč v naši državi edino Drava obilo vode skozi vse poletje.

Pogled v oddelek Belokranjske trikotarske industrije »Belt« v Metliki

Osnova metliške komune

Dolgo vrsto let po osvoboditvi je Metlika živitarila v gospodarski zaostalosti, ki je bila lastna tolikim našim majhnim mestecem v predvojnem obdobju. Obdana s sorazmerno zaostalim poljedelskim zaledjem in brez vsake industrije tudi ni mogla pričakovati nikakega gospodarskega napred-

ka. Minuli teden pa so v Metliki odprli pomemben industrijski obrat, ki po svojem obsegu morda ne sodi med velike objekte, je pa za še nerazvito Belo Krajino in še posebej za Metliko izrednega pomena. Gre za obrat »Novoteksa« iz Novega mesta, ki je tamkaj zgradil majhno tovarno za proizvodnjo česane volnene preje. Tu bo našlo zaposlitev nekaj več kot 100 delavcev in delavk iz Metlike in okolice, kar bo nedvomno ugodno vplivalo na življenjsko raven tamkajšnjega prebivalstva. Z druge strani pa sodi tovarna med važne tekstilne obrate, saj bo proizvajala in hkrati krila s česano volneno prejo polovico potreb tekstilne industrije volnenih izdelkov v Sloveniji.

K nadaljnjemu obstoju metliške občine pa je bistveno prispevala gradnja tekstilne tovarne in obsežne vinske kleti. Oba omenjena obrata bosta seveda v prihodnje mnogo prispevala h gospodarskemu vzponu Metlike in Bele Krajine sploh. Zato pa bo morala na drugi strani, kot je dejal podpredsednik Izvršnega sveta Slovenije in ljudski poslanec metliškega področja dr. Joža Vilfan v svojem govoru ob občinskem prazniku minuli teden, metliška komuna prevzeti skrb za napredek nove tekstilne tovarne in kleti in s tem prispevati k splošni gospodarski krepitvi in nadaljnjemu razvoju Bele Krajine.

Prav tako je v Metliki deloma zgrajena — tako, da že služi svojemu namenu — velika vinska klet. Njena končna zmogljivost bo dosegla okoli 150 vagonov vina. Sedaj imajo v še ne popolnoma opremljeni kleti nekaj deset in vagonov letošnjega pridelka. Za okoliško vinogradno področje je klet velikega pomena, saj bo lahko pripomogla k postopnem zboljšanju in modernizaciji solanja vin. Če ob navedenih novih objektih omenimo še pred kratkim zgrajeno avtomobilsko cesto med Ljubljano in Zagrebom, ki znatno zboljšuje prometne zveze in približuje tudi Belo Krajino večjim potrošniškim središčem, lahko trdimo, da je ta deželica ki je med vojno izkazovala toliko privrženost našemu osvobodilnemu boju, s tem v gospodarskem oziru precej pridobila.

■ Ta dva gospodarska objekta pa sta hkrati tudi gospodarska osnova metliške občine. Znano je da je bilo v zadnjem času mnogo razpravljanja tako med političnimi organizacijami kot med prebivalstvom o vprašanju obstoja oziroma ukinitve občine v Metliki.

■ Pojasnilo. Na našo beležko »Polovica prometa zunanjetrgovinskih podjetij odpade na Beograd«, objavljeno 19. novembra med gospodarskimi vestmi, nam sporoča podjetje »Balkanija«, da je po polletnem obračunu sicer res rezerviralo 80 odstotkov za plače nad plačami po tarifnem pravilniku, ni pa ustreznega zneska izplačalo, ker je način njegove uporabe prepustilo poznejši odločbi delavskega sveta. Ta je medtem dobro polovico zneska rezervirala za plače nad plačami po tarifnem pravilniku do delil skladu skupne potrošnje, manj kot polovico zneska pa je podjetje izplačalo za plače nad tarifnim pravilnikom.

Z združenimi močmi k večjim uspehom

Kmetijske zadrage bodo lahko skupno uresničile marsikak načrt za povečanje kmetijske proizvodnje

Dober mesec je tega, kar je izšla uredba, ki gospodarskim organizacijam dovoljuje skupno vlaganje osnovnih in obratnih sredstev. S tem je omogočeno tudi kmetijskim zadrugam in drugim združenim organizacijam, da svoja sredstva skupno same investirajo ali da jih posodijo družbenim investicijskim skladom.

Kmetijske zadrage imajo velike potrebe. Treba bi bilo zgraditi skladišča, pitališča, mlečne zbirnice in podobno, vendar je imela vsaka zadruga zase povečini premalo sredstev. Zdej, ko zadrage lahko družijo sredstva za skupne investicije, bodo marsikje po dve, tri ali več zadržug skupaj lahko uredile ta ali oni objekt, ki bo služil vsem skupaj.

Osnovni pogoj za vlaganje sredstev v skupna obratna ali osnovna sredstva je, da je uporaba teh sredstev v zvezi z gospodarsko dejavnostjo kmetijske oziroma zadržugne organizacije. Tako lahko omenjene organizacije investirajo svoja sredstva v skupne objekte, kakor so skupna skladišča, obrati za predelavo kmetijskih pridelkov, strojne postaje, drevesnice, trsnice, nasadi itd. Do skupnega vlaganja lahko pride tudi med proizvajalcem in potrošnikom, kakor na primer med tovarno umetnih gnojil in kmetijsko proizvajalno zvezo kot potrošnikom gnojil.

Pri vlaganju sredstev v družbene investicijske sklade pa ni potrebno, da je skupno vlaganje v neposredni zvezi z gospodarsko dejavnostjo prizadetih kmetijskih ali zadržugnih organizacij. V tem primeru zadržugna organizacija lahko vloži le 25 odstotkov razpoložljivih sredstev po zaključnem računu za leto 1957. Zadržuga lahko postavi tudi pogoj, da se njena sredstva uporabijo v določen namen.

Marsikatera kmetijska zadruga bo sedaj lahko začela razmišljati, kako bi se boljše prilagodila za odkup sadja v prihodnjem letu. Mnogokje bi si radi uredili vsaj sušilnico, če se ne pravi predelovalni obrat za pridelovanje sokov in drugih izdelkov. V izrazitih sadnih okoliših bo marsikatera zadruga želela sama imeti tak obrat, vendar to ni povsem potrebno, ker bi malo večji obrat lahko služil dveh ali trem zadržugam, to je nekemu sadjarskemu okolišju v celoti. V večjem obratu bo delo lahko tudi bolj mehantizirano in kvaliteta izdelkov bolj enotna.

Posebno poglavje so tako imenovana pitališča za bekone, teleta in perutnino. Tu so kmetijske zadrage naletele na novo veliko možnost za dvig proizvodnje v svojem okolišju, a se še niso pravi zmašle. Če bi zadržuge lažje izvedle, bi v dvoje, troje verjetno mnogo lažje dosegle proizvodni uspeh, ki bi bil tem večji, čim manj razdrobljena bi bila proizvodnja.

Mnogokje imajo kmetijske zadrage tudi preglavice zaradi slabih, poplavljenih ali zamočvirjenih zemljišč. Gre za manjše melioracije, ki bi jih prav tako lažje izvedle, če bi skupno vložile sredstva.

Kmetijske zadrage so o teh novih možnostih verjetno že razmišljale. Morda bo ponekod zaradi lokalističnih težav težje uresničiti določeno zamisel. Gre pa pri vse stvari za to, da bi vse tiste dobre in gospodarsko utemeljene zamisli, ki njihovo realizacija ne terja velikih investicij, rešili z vlaganjem lastnih sredstev v skupnosti dveh ali več kmetijskih organizacij ali zadržug. Pri tem bodo morale gospodarske koristi širšega okolišja pretehtati vse pomisleke, ki bi utegnili nastati zaradi ožjih lokalističnih težav.

Modernizacija ladjedelnice »3. maj«

Po opravljeni rekonstrukciji bodo zgradili trup 10.000-tonskega tramperja v 3 mesecih, medtem ko so doslej potrebovali za to delo 6 mesecev — Gradili bodo lahko ladje do 50.000 ton nosilnosti

Sredi prihodnjega leta, ko bodo zaključena dela v zvezi z rekonstrukcijo in opremo ladjedelnice »3. maj« na Reki, bodo lahko začeli v ladjedelnici graditi ladje do 50.000 ton nosilnosti. Ladjedelnica je že zdaj sklenila pogodbe o zgraditvi večjega števila tankerjev od 19.500 do 32.000 ton nosilnosti, ko pa bodo opravljena sedanja dela, bo lahko prevzela bolj zamotano graditev večjih ladij.

Gradnja nove ladje

Za rekonstrukcijo ladjedelnice in njeno opremo bodo porabili nad pol milijarde dinarjev. Potem bodo lahko začeli graditi ladje na nov način, po delih (tako imenovani sistem predhodne montaže). Tudi doslej so manjše ladje v tej ladjedelnici gradili po tem sistemu. Poglavitna prednost tega sistema je v tem, da zgradijo ladjski trup v krajšem času in se potem skrajša tudi čas, ko stoji ladja na navozu. Po tem sistemu

zgradijo najprej posamezne dele na nosilcih, potem pa jih s pomočjo žerjavov prenesejo na navoz, kjer jih montirajo. Ladjedelnica so doslej razen drugega primanjkovali močni žerjavi za prenašanje delov velikih ladij. Zaradi tega so začeli graditi tri velike žerjave po 45 ton nosilnosti. Dva so že zgradili in že delujeta, tretjega pa bodo montirali do konca leta. Samo zgraditev teh žerjavov bo stala okrog 480 milijonov dinarjev.

Velika konstrukcijska dela, ki naj bi bila zaključena v približno osmih mesecih, obsegajo ureditev navozov, zgraditev transformatorskih postaj in električnega omrežja kakor tudi namestitve strojev v ladjedelskem oddelku, ustrezno novi organizaciji tehnološkega procesa. Ladjedelnica bo tako imela dovolj močnih naprav za varjenje. Tu bodo namreč v prihodnje gradili pretežno ladje z varjeno konstrukcijo. Zakovanih delov bo čimmanj. Nosilci so že postavljeni, zdaj gradijo še dvorano za predhodno montažo.

Ko bodo vsa ta dela opravljena, se bo v ladjedelnici »3. maj« za polovico skrajšal čas, ko stoji ladje na navozih. Za zgraditev trupa standardnega tramperja z nosilnostjo 10.000 ton, kakršne gradijo dandanes v naših ladjedelnicah, so potrebovali v ladjedelnici »3. maj« doslej 6 mesecev, ko pa bodo zaključena dela v zvezi z rekonstrukcijo in opremo ladjedelnice, bo od tedaj, ko bodo položili najdaljšo gredo takšne ladje, pa dotlej, ko jo bodo splavili v morje, minilo le tri mesece. To zmorejo samo moderne ladjedelnice.

Na navoz, ki je prilagojen za gradnjo velikih ladij, bodo konec decembra položili grede za velik tanker z nosilnostjo 25.000 ton. To je največja ladja, ki so jo doslej zgradili v naših ladjedelnicah. Pri graditvi te ladje bodo uporabljali nove 45-tonske žerjave, ki bodo prenašali posamezne dele z nosilcev na navoz. Računajo, da bodo gradili trup tega tankerja, ki bo težak okrog 6500 ton, približno šest mesecev.

Tudi Vi lahko prejmete

LEPO ZAPESTNO URO v zameno za zlatnik ali bogato kolekcijo ZLATOROG proizvodov v zameno za srebrnik,

ki ga najdete v

RIO prašku

Najden zlatnik ali srebrnik pošljite na naslov

»ZLATOROG« MARIBOR

Priložite Vaš naslov!

Zato v vsako hišo

RIO — čudovito sredstvo za pranje perila!

TAKO NE BOMO DELALI PROPAGANDE ZA TURIZEM

Izložbe, prti in še kaj

Pred nami je nekaj mirnejših mesecev, ko bomo hodili bolj ali manj zaviti v zimске plašče. Kako radi se sedaj spominjamo vrvenja in užitkov, ki so nam jih nudili topli dnevi v objemu domačega kraja, v gorah, ob morju.

»Da, ondi je bilo lepo. Tja še pojdem. Premetaj gneča. Kako čudovita voda in ljudje; prijazni, veseli. Ceste, trgovine in park bi lahko bolj v redu vzdrževali,« počrtno skoraj v eni sapi. Više nizamo kot nabrane cvetice za klobuk. Dobra je slabega se spominjamo. Zelimo, da bi do brega v bodoče bilo čim več, a slabega čim manj.

Rogaška Slatina je izrazit turistični kraj in je tem važnejše, kako tak kraj kot celota v svoji ureditvi učinkuje na turiste. Reči moramo, da so tu z leti že marsikaj oplešali in obnovili nekatera poslopja. Pa vendar niso vselej važne samo velike stvari. Tudi nekatere druge, sicer drobne stvari pomagajo k lepši podobi kraja. Ena teh so nedvomno tudi izložbe trgovin. V turističnih krajih jih sicer ni veliko, zato pa je tem več gostov, ki ne hodijo zaprtih oči po cestah. Menda ni turista, ki v obilici prostega časa ne bi nekajkrat obstal pred izložbo. Ljudje primerjajo blago, cene, ocenjujejo dekoracijo itd. Ni vseeno, kako

izložbe učinkujejo. Za večino izložb trgovin v Rogaški Slatini ne bi mogli reči, da so privlačne. Trgovci premalo skrbijo za njihovo ureditev.

Kaj ko bi v prihodnje v večjih turističnih krajih izvedli tekmovanje med trgovskimi podjetji, katero bo imelo lepše urejene izložbe, izboljšano postrežbo in podobno. V Celju na primer je več let iniciator podobnih tekmovanj Olepševalno in turistično društvo. Uspeh ni slab.

Pot skozi Zadrezko dolino do Gornjega Grada ni tako kratka, da si popotnik v Gornjem Gradu ne bi zaželel okrepčila. Sedemo v gostilno pri »Turistu« in naročimo rižoto s solato (to se nam je zdelo še najbolj primerno v razmeroma skromnem jedilniku). Natakariča odide. Kaj začudeni smo bili, ko nam nekdo iz kuhinje prinese naročeno jed. Pred seboj smo imeli vsak po dva mala krožnika; na prvem rižoto, na drugem solato.

»Kaj, tako malo rižote? Saj to je dvakrat manj kot običajni gostilniški obrok take jedi,« smo ugovarjali. Ko smo žensko iz kuhinje vprašali, koliko stane tak obrok, ni vedela odgovora. — »Bo pač manj računala, ker so porcije manjše.« Naš ugovor je sicer učinkoval, a vsako malo zajemalko rižote smo plačali 50 dinarjev. Ven-

dar je ta dogodek v nas vzbudil pomisleke o...

»Turška mačka« — gostišče v manj prometni celjski ulici, ki pa ni zaradi tega nič slabše obiskano. Zvečer sta sedla mlajša zakonca za »belo« pogrnjeno mizo blizu vrat. Vsak na svoji strani sta dvignila viseč del prta in tako pokrila neprijetno umazanost, neprijetno za oči in za razpoloženje.

»Glejte, tako umazan prt,« de ženska natakariča. In tedaj se nekoliko odmakne od mize v upanju, da bo strežnica prt zamenjala s čistim. Zaman.

Dekle v klotasti črni halji je povedalo, da bodo umazan prt zamenjali naslednji dan, v nedeljo. Tu ni bilo izbire, ker so ob vseh mizah sedeli gostje.

Skrhane čaše in umazane rjuhe. To dvojje je prav tako iz zakladnice »vtisov« minulih tednov. Kako neprijetno je za gostja, če mu sicer vedra točajka ponudi željeno pijačo v čaši, ki je vsa nazobčana. Toda še bolj neprijetno (za točajko) bo tedaj, ko si bo sanitarni inšpektor s takim kozarcem ranil ustnice.

Primer z umazanimi rjuhami je najbrž bolj osamljen. Nekaj gostov, ki je prespalo v kraju blizu Soštanja, ne bo zlepa zavilo h gostincu, ki si je zataknil za klobuk tako »cvetko«.

F. Krivec

Otvoritev dimničnega oddelka v ravnemskem muzeju

Dan republike so tudi letos proslavili na Ravnah na Koroškem z otvoritvijo novega muzejskega oddelka dimnice, ki jo je pripravila ravska kmetijska zadruga. Leta je po res izvirni zamisli preuredila doslej povsem neizkoriščen prostor poleg dosežane muzejske zgradbe in v njem namestila starinsko dimnico, kakršna je bila kdaj tu. Hiša razširjena vse do streda 18. stol. po početnem apskem prostoru, a jo je od dobe prosvetljenstva naprej zamenjala črna kuhinja, kjer je odprt dimnični ognjišče nadomestila peč z dimnikom. Dandanes take hiše ni več, zamenjala jo je modernjša, večnadstropna hiša, ki ustvarja boljše zdravstvene pogoje svojim prebivalcem. Na prste ene roke bi lahko našli še ohranjene, prav redke primerke take hiše, ki se je še ohrani-

nila po prav odročnih predelih Pohorja in koroškega kota. Prav zato je hvalevredna pobuda upravnega odbora delavskega muzeja na Ravnah, ki je ob pomoči kmetijske zadruge vključil ta prevažen objekt v sklop tamkajšnjega delavskega muzeja. — V njem si bo obiskovalci lahko ustvarili podobe prvotne enoprostorne hiše z odprtim ognjiščem, ki je v začetku ni uporabljal samo človek, ampak je v njej bivala tudi živina. Posebno priznanje gre pri tem priveditelem, ki so nabrali izvirne kose pohištva iz take dimnice in drugo notranjo opremo. Nov oddelk delavske-kmečkega muzeja na Ravnah bo nedvomno pritegnil novo številno obiskovalce, ki radi pohitijo v zadnjih letih na ogled vse bolj se razvijajočega kulturnega centra na delavskih Ravnah.

Dva požara — skoraj 4 milijone škode

V noči od četrta na petek je gorel skedenj v Šiški, dan prej pa je izbruhnil ogenj v Tovarni testenin »PEKATETE« na Viču v Ljubljani

Ljubljana, 5. dec. — Nujno telefonsko sporočilo je ljubljanske policne gasilce ob 1.41 ponoči napolnilo na Vodnikovo cesto 41 v Ljubljani. Tamkaj je gorelo gospodarsko poslopje v izmeri 32 krat 9 metrov, last Ivana Zaleteja. Domači so se pred prihodom gasilcev rešili živino, medtem ko so reševalci z veliko muko preprečili, da se ogenj ni razširil. Počrnelo je seno, slama, strelja, več vprežnih voz ter razne drobno poljske orodje. Škoda znaša po prvih ocenah več kot 2 milijona dinarjev. Vzrok požara še ni znan, vendar domnevajo, da je ogenj izbruhnil zaradi kratkega stika električne napeljevalne. Poklonim gasilcem so pri gašenju pomagali prostovoljni gasilci

iz Spodnje ter Zgornje Šiške ter gojene Gasilke šole iz Medvedov. V sredo zvečer pa so gasilci pohiteli še v Tovarno testenin »PEKATETE« na Tržaški cesti. Tovarniški nočni čuvaj jih je obvestil, da gori v šušilnici testenin. Gasilci so ugotovili, da je ogenj nastal zaradi trenja glavneje transmisijskega jermena ob leseno steno šušilnice. Čeprav so prizadevali reševalci požar kmalu zadušiti, je vseeno zgorelo 1740 kg testenin, tri sušilne omare, 17 gonilnih transmisijskih jermenov, več lesenih transmisijskih koles in drugo. Škode je za poldrug milijon dinarjev. V akciji so razen poklonih gasilcev sodelovali še člani PGD Ljubljana-Vič.

M.G.

Kakršno gnojenje takšen pridelek

Nekateri pridelovalci korenja za pridelavo krmne v Pomurju so bili zelo uspešni. Navadno ga sejajo le med kromi, ki je zgodnja kultura in dober pridelek. Letošnji pridelek je bil povprečno boljši kot v nekaj prejšnjih letih, mnogim pridelovalcem pa so se ljudje kar čudili, posebno tamkaj, kjer so nivo dobro pognojili.

Pogledite tegale petorčka, ki ga drži v rokah petletna hčerka Stefana iz Fiovecev. Vsak koren zase je dosegel skoraj povprečno velikost zrelosti. Po gornjem delu rastline zasačijo, da je zrasla iz enega samega semena. To pa ni bil edini primer, ki je vzbujal začudenje — na isti nrtvi so izravnali še precej podobnih.

Pepita Perez in Manolo Montez nočoj v Novi Gorici

Novogoriški ljubitelji umetnosti bodo nočoj lahko ogledali eno izmed najboljših prireditev v letni sezoni. Znana španska emigrantska Pepita Perez in Manolo Montez bosta priredila večer španskih pesmi in plesov. Umetnika bosta povabila bogat program izvirnih španskih ljudskih pesmi in plesov, s katerim že dva meseca gostujeta v naši deželi.

V Sloveniji sta umetnika gosta republiškega združenja bivših prosvetnih delavcev republikanske bovske. Današnja prireditev tedaj ne bo samo izredni umetniški dogodek ob zahodni strani, marveč naj bi simbolizirala globoko duhovno združitev naših ljudi s svobodno ljudstvom španskih narodov. Gostovanje v Novi Gorici sta organizirala Okrajna direktorija Slovenije ter društvo »Svoboda« in prosvetnih delavcev. Umetnika bo na klavirju spremljala pianistka Zdenka Lukčeva iz Ljubljane.

AKTUALNOSTI!

PO OBČNIH ZBORIH SINDIKALNIH PODRUŽNIC V PTUJSKI OBČINI

Poudarek na notranjih problemih podjetij

Prejšnji mesec je imelo občne zbornice 10 sindikalnih podružnic v podjetjih in ustanovah na področju ptujске občine. V proizvodnih podjetjih so imeli občni zbori sindikalnih podružnic poudarek predvsem na notranjih problemih: obravnavali so produktivnost in organizacijo dela ter delo sindikata in delavskih svetov. Skoraj povsod so ugotavljali, da morajo za doseganje višje proizvodnje zmanjšati bolniških izostankov, ki ponekod več ali manj resno ovirajo izpolnjevanje proizvodnih nalog. V tekstilni tovarni Ptuj, kjer je zaposleno 96 delavcev, so imeli v 10 mesecih bolniških izostankov do 7 dni skupno za 3138 ur, nad 7 dni pa 3514 ur. Izračunali so, da so zavoljo tega izostankov izdelali 93 000 metrov blaga manj, s čimer je podjetje izgubilo čez 28 milijonov dinarjev, lastni dobiček pa se je zmanjšal za več kot 1 milijon 800 tisoč dinarjev. V bolniških izostankih niso všteti porodniški dopusti. Na občnem zboru so sklenili, da se bodo povežali z zdravstvenim domom glede pregleda zdravstvenih razmer v tovarni. S tem bi ugotovili, ali vplivajo na takšno stanje delovni pogoji v tovarni, ali pa je vzrok za bolniško delo doma. Opaziti je namreč, da je

največ bolniških izostankov v času sezone kmetijskih del. Tudi na občnih zborih drugih podjetij so prišli do podobnih ugotovitev.

Na več zborih so obravnavali tudi možnosti boljše prehrane delavcev. Tako so se odločili tri ptujске podjetja (Strojne delavnice, »Inklip« ter Tekstilna tovarna) urediti kuhinje za enolončnice za delavce. Enak sklep so osvojili tudi v tekstilni tovarni v Majšperku. Topla hrana namesto južine je posebno važna za zdravje tistih delavcev, ki prihajajo na delo iz oddaljenih krajev.

Tudi stanovanjsko vprašanje na letošnjih občnih zborih ni izostalo. Prav je omeniti pobudo delavcev tekstilne tovarne v Ptuj, ki so se odločili s prostovoljnimi delom in v lastni režiji zgraditi prihodnje leto 5 stanovanj za delavce. Prav toliko stanovanj bo odkupila tudi tovarna avtoopreme v Ptuj.

Občni zbori so bili pomamljivi in toliko, ker so na njih obravnavali predvsem notranje probleme podjetja, v le malo primerih pa so načeli probleme širše skupnosti v občini, čeprav bi lahko v tej smeri pomagali reševati občinske probleme.

TELESNA KULTURA

MEDNARODNO HOKEJSKO SREČANJE NA JESENICAH

ZMAGA HITROSTI IN TEHNIKE

Kitzbühel : Jesenice 12:5

Naši atleti vabljani na vse strani

Poznano je, da se bo naš atlet Stritar udeležil tradicionalnega števirovega pomočnega teka v Sao Paulo, kjer je lani zmagal Portugalec Farria v odsotnosti Mihaliča. Sedaj pa so naši atleti dobili povabila za nova tekmovanja. Tako je Mihalič povabljen na mednarodni kros, ki bo v Hanutu (Belgija) 2. februarja in na kros lista »Humanite« (Pariz), ki bo ob koncu marca, pa je povabljen jugoslovansko moštvo.

»Reka« bo igrala v Rimu

Uprava nogometnega kluba Reke je zaprosila Nogometno zvezo Jugoslavije, naj dovolji njenemu ligaskeemu moštvo prijateljsko srečanje z »Romom« v Rimu, ki naj bi bilo 12. decembra, in naj v primeru, da v nedeljo zmagata proti Odredu, preloži prihodnjo tekmo za pokal za teden dni.

»Milano« odpovedal

Crvena zvezda je prejela od italijanskega kluba »Milano« brzojavko, v kateri je le-ta prosil, da bi njuno srečanje, ki bi moralo biti 12. decembra v Beogradu, preložili na pomlad. Uprava »Milana« ujemlje svoje prošnje s tem, da je pet njenih igralcev upoštevanih za reprezentanco Italije, ki bo 13. decembra igrala s CSR.

ZA JUGOSLOVANSKI NOGOMETNI POKAL

Odred ima v gosteh

»Reko«

V nedeljo, 7. t. m. ob 13.15 se bosta srečala v tekmi za pokal FLRJ član I. zvezne lige »Rijeka« in naš Odred. Uspehi, ki jih je »Rijeka« dosegla v prvenstvenem tekmovanju I. zvezne lige (4. mesto v jesenskem delu), so res pomembni, saj je moral celo državni prvak Dinamo pustiti na Reki obsej točki. Odred v zadnjem času ni nastopil proti članom I. zvezne lige, zato bo imel v nedeljo priliko, da pokaže svojo borbenost in pozitivnost, ki sta pogoj za uvrstitev v nadaljnje tekmovanje. Prav gotovo bo nedeljska tekma v Šiški nudila dovolj užitka pristašem »Ogomet«, saj so bila vse dosedanja srečanja obeh moštve vedno na dostojni športni ravni. Cene vstopnic bodo običajne.

Sarajevska lista izpopolnjena

Sarajevo, 5. dec. — Lista udeležencev za sarajevski mednarodni šahovski turnir je polna vzlic temu, da so odpovedali udeležbo sovjetski šahisti in da se italijanski predstavnik ni javil. Turnir bo odprt tudi ob 18. uri. Prvo kolo pa bo 7. decembra. Udeleženci so: Ezer, Trifunović, Ivkov, Elisakases (ARG), Reistab, Rabar, Puc, Lokwenz, Matulović, Marić, Kozomara, Smalibegović ter Sokolov.

Preteklo nedeljo je »Partizan« Trnovo proslavil 50. obletnico obstoja telesnovzgojnega društva v tem delu Ljubljane. Ob tej priložnosti so v domu odkrili spominsko ploščo v NOB nad palčnim članom, predsednik društva Ciril Stanič pa je starejšim funkcionarjem izročil posebna priznanja za njihovo požrtvovalno dejavnost skozi desetletja.

Jesenice, 5. dec. Sinoči je bila na Jesenicah pred približno 2000 gledalci prijateljska mednarodna hokejska tekma med Kitzbühelom in Jesenicami, ki se je končala z zmago gostov z 12:5 (2:1, 5:2, 5:2). Tekmo sta sodila z napakami Božič in Kaltnekar.

Kitzbühel: Tomasini, Bergerun 2, Vurnbrandt II. 1, Mayer 1, Wuchenmaister, Worantzky I. 1, Zmenelich 4, Worantzky II. 1, Jöchel, Bachler 2, Egger.

Jesenice: Novak, Trebusak, Brun, Kristan, Turnšek, Fišler 1, Valenter 2, Fele 2, Čebul, Vidmar, Noč, Demšar.

Gostujoče moštvo je nam je letos prikazalo v čisto drugi luči kot lani. Minulo leto za Jeseničane ni bil poseben napor zmagati nad hokejisti iz Kitzbühela, pa tudi ljubljanski hokejisti so jim podlegli le z golom razlike. Letos je položaj čisto drugačen. Goste sta okrepila dva kanadska igralca, ki sta vnesla v igro mnogo poleta in borbenosti. Razen tega pa so se gostje odlikovali z izredno hitrostjo,

Smučarsko pismo z Velega polja

»Kdor išče, ta najde«, pravi pregovor, po katerem so se ravnali tudi naši smučarji-tekači, ki so našli sneg in primeren prostor za trening na Velegem polju pod Triglavom.

Tu v Vodnikovem koči, ki je 1805 m visoko, in ki so jo letos prenovili, smo se zbrali skoraj vsi poklonci. Manjkalo je le Zdravko Goričnik, Cveto Pavčič, Marjan Bolfa in Jure Rečki, toda namesto njih so prišli drugi štirje, ki so jih poslali klubi sami. Treniramo po sporedu, ki ga je pripravil trener Jožef Žrnjic, po načini, ki so ga sprejeli na tehničnem posvetu pred nekaj dnevi na Jesenicah ob prisotnosti trenerjev Svigija, Linkeja in prof. Sturmna. Namen tega treninga je predvsem uvažanje tekmovalcev na sneg, obnavljanje in izpopolnitev tehnike, in šele na tretjem mestu je kondicija.

Vsi z veseljem treniramo dvakrat na dan, vsega skupaj štiri ure, trenerji so nam stalno za petami. Prvi treningi so pokazali, da so skoraj vsi udeleženci pretekla leta bolj ali manj trenirali in da so nekateri zelo resno pripravljali na zimo. Nekateri mlajši tekmovalci kažejo vsa znamenja, da bodo to sezono prišli osprejdi. Vsekakor pa bo treba počakati na prvo tekmo, ki bo 4. januarja na Bledu.

Ze drugi dan treninga nas je obiskal poznani alpinist in gorski reševalec Uroš Zupančič. V dobri uri je primahal s Kredarice. Ko sem ga vprašal, kakaj tako hitro, mi je zaupal, da trenira za prihodnji pohod »Ob žici okupirane Ljubljane«. Uroš je namreč član zmagovite patrolice z Jesen, ki je zmagala v letošnjem pohodu. Torej, tekmovalci na nogah se hočejo držati »štih« Jeseničanom!

Na Velem polju bomo ostali do 7. decembra, nakar se bo vsak tekmovalček moral sam pripravljati do prihodnjega treninga, ki je predviden 20. decembra v kraju, kjer bo dovolj snega.

Janez Pavčič

vzdržljivostjo in sijajnim tehničnim znanjem.

Gonilna sila ene petorke je bil premišljeni Kanadec Bergerun s številko 5 na hrbtu, motor druge petorke pa štiri Zmenelich s številko 10. Prvi je kot obrambni igralec z neverjetno gotovostjo razdiral že tako ne dovolj urejene napade Jeseničanov. In ne samo to. Iz vsakega ubranjenega napada je povelil svojo petorko v nevaren protinapad. Včasih pa si je privoščil parado in sam povelil ploščico izpred svojega gola, prejel vse Jeseničane in tudi katerega soigralca, ki mu je bil napoti ter zaključil akcijo z učinkovitim golom.

Jeseničani, ki so dosegli prvi gol na tekmi, so se dobro upirali vse prvi polčas, ko so igrali premišljeno po krilih in skrbno pazili na obrambo. Tako je bilo stanje tudi do desete minute drugega polčasa, ko so pri stanju 2:2 gostje izkoristili kratko neopazljivost igralcev in v štiri minutah zabil tri gole ter povedli s 7:2.

Odletel pa do polovice tretje tretjine smo imeli vtis, da se domačini ne morejo prav znaju. Vsa navodila trenerja Wolkovskega so bila brezuspešna. Sele zadnjih deset minut se je začela ogrožena in izenačena borba, v kateri so se Jeseničani za vsak napad gostov odložili za nevarnim protinapadom, toda izid tekme so izbojevali gostje v svojo korist že prej in tako zadnji napori domačim niso prinesli zaželenega uspeha.

M. Z.

Brzojavke

Beograd, 5. dec. (Tanjug). Zvezni kapetan ženske rokometne reprezentance je določil kandidaturje za srečanje z Avstrijo, ki bo 12. januarja v Zagrebu.

Landskrona, 5. dec. (AFP). — Namiznoteniška reprezentanca Švedske je premagala Francijo s 5:2.

Rim, 5. dec. (AFP). — V olimpijskem bazenu na Foro Italico se je začel trening vaterpolistov-kandidatov za državno italijansko reprezentanco.

Milano, 5. dec. — Pred tekmo med Interjem in Juventusom so okrepili varnostno službo, ker pričakuje ogromno število gledalcev. Preteklo nedeljo so namreč nedisciplinirani gledalci vdrli na stadion, in pri tem do smrti pohodili 17-letnega Giordana Guarisica.

Beograd, 5. dec. — V nedeljo bo Crvena zvezda igrala za jugoslovanski pokal z Elektrostrom. Mesto Rajka Mitica bo prevzel 22-letni Niko-ovski, študent stomatologije, ki je prej igral pri Vardaru.

Atene, 5. dec. (AFP). Srečanje medmestnih reprezentanc Grčije in Francije, ki je bilo danes v Atenah, se je končalo neodločeno 0:0.

Milan, 5. dec. (AFP). — Znani profesionalni kolesarji dirkač Fausto Coppi je za leto dni obnovil pogodbo s tovarno Bianchi. Coppi bo nastopil na vseh klasičnih italijanskih in tujih dirkah.

Čuva usnje — daje sjaj

ILIRIJA

KREMA ZA ČEVLJE

ZAGREB, knjigarna »Mladost«, Praška 6
LPD-128, 33 obr.
10 PESMI S VI. FESTIVALA V SAN REMU
(Originalni italijanski izvajalci)

ukradena ŠTAMPILJKA

v velikosti 46 x 18 mm z naslednjim vsebino: Splošno gradbeno podjetje »STAVBAR«, Maribor, Klavniška ul. 13 - telefon 35-73.

Štampiljko prelošamo za neveljavno
SGP »STAVBAR«, MARIBOR

Hokejisti »Ljubljane« čakajo prekrizanih rok

Ze štiri dni živo srebro v termometru vztrajno tiči pod ničlo. Luže se prekrize s tanko plastjo ledu, večje, mirno stojiče vode pa imajo že za prst debele ledene ploševce. Zato smo upravičeno pričakovali, da bomo z Jeseni, ki je na ledeni ploskvi ljubljanske hokejske in drsarske. Toda na igriščih pod Čekinovim gradom so se jasno vidni obrisi teniških igrišč o ledu pa na nobenem večjem prostoru ni ne duha ne suha. Oskrbniki teh igrišč, veteran Mlakar, ni pozabil svoje dolžnosti in je takoj poili manjša igrišča, na katerem je že malo ledu, vendar za drsanje še ne dovolji. Poltvarje velikega prostora je precej zahtevno in za osamljene ga stavec prenaporno. Hokejisti so imeli sedaj lepo priložnost, da bi z lastnimi silami pripravili ledeno ploščev, in v nedeljo bi se že lahko drsali in trenirali. Vsaj za nekaj časa jim ne bi bilo treba trošiti denarja za drse treninge na Jesenicah. Vse jadicovanje, ki ga vedno počušamo, da zaradi pomanjkanja ledu ni uspešno, je povsem neumestno, ko vidimo, da si sedaj, ko je priložnost ugodna, hokejisti sami prav nič ne pomagajo. Dovolj je opidanskega modrovanja, češ, igrišče še vedno ni pripravljeno. Skrajni čas je, da z vsemi močmi poprimemo za delo in izkoristimo vsak drsalni dan, ki ga imamo na razpolago.

Brez Kaplja v Pesaro

Zadar, 5. dec. V Zadru so se danes končali pripravni košarkarjev, kandidatov za državno reprezentanco, ki bo v ponedeljek, 8. decembra, igrala v Pesaru. Zvezni kapetan Nikolič je določil tele igralce, ki so že odgovorili: Korač, Kordić, Nikolič, B. in R. Radović, Dragoljović, Minja, Ključić, Djurić, Daneu, Kandus in Djerđar. Ze drugi dan je odgovoril tudi sekretar KZJ Borut Stanković. Srečanje za italijansko reprezentanco ne obeta uspeha naših košarkarjev, ker so italijanski košarkarji sedaj, ob koncu svojega prvenstva, v zelo dobri formi.

LIST ZA LISTOM — NAS PRIJATELJ

ČRNI PTIČ

DOMINIK SMOLE

Praden je zavil v lokal, je čutil, kako se mu je očarljiva sinjina zimskega neba očitajoče naslonila na hrbet. Stresel je z glavo in jo odpodil. Kar sfrčala je od njega. Najbrž je padla v lužo na oni strani ceste.

Po svoji naravi je bil vraževeren. Takoj je vedel, da se ne bo dobro končalo, kajti njegova miza je bila zasedena. Pri nji je sedel star gospod in neženerirano prebiral časopis. Nekaj trenutkov je stal ob nji in ni vedel, kam bi. Potem se je spomnil, da se mu je to že primerilo in da je takrat sedel v skrajni levi kot ter se tam počutil prav tako ugodno. Tudi

»Tisoč boljših kavarn,« je rekel. »Ali ti naj kaj prinesem?« je ponovil oni. »In predvsem toplejših. Sploh ne kurite več.« »Vsak dan, vsak dan,« je dejal natakarkar, »si slabe volje. Ne vem več, kaj je s tabo. Prava mora si.«

»Ali je tvoja dolžnost, da nosiš pijačo, ali da gledaš gostom pod srajco!« je vzkliknil jezno. »Osa, prava osa,« je dejal natakarkar.

»Poleg tega,« je rekel, »poleg tega mi zasedeš mizo. Greš in mi zasedeš mizo, za katero sedim že — lahko rečem — okroglih osemnajst let.«

»Nisem je jaz zasedel,« je dejal natakarkar. »Če gost sede tja, ga ne morem odpoditi.«

»Ne moreš ga odpoditi,« je rekel z vzvišenim glasom, »toda že prej bi lahko nagnil stol tja. Jasno: zasedeno. Toda ti spiš, kadar si v službi. Ne paziš. Kdo torej spi, ti ali jaz? Ali je pri vas prepovedano spati samo gostom, medtem ko natakarkarji lahko dremajo po želji?«

»Ze sto milijonkrat sem ti rekel,« je dejal natakarkar naveličano, »da ne smem rezervirati miz. Ti je jasno: ne smem.«

»Predvsem te prosim,« je rekel, »da v zvezi z mano popolnoma izbrišeš iz slovarja besedici sto milijonkrat. To je groba, predmetna, nedostojna številka. Kadar govoriš z mano, jo pozabi, hočem, da govoriš z mano dostojno.«

»Ne vem, kaj si mi sedel na glavo,« je dejal natakarkar.

»Le kdaj si se privedel takemu govorjenju,« je rekel in si pokrnil usta.

Potem sta se oba zazrla skozi okno in leno molčala.

»Zvedrilo se je,« je dejal natakarkar čez čas.

»Da,« je odgovoril. »Prinesi mi torej.«

Ko je oni nosil pijačo, je uvidel, da je storil neumnost, ko je prišel sem. Mnogo bolje bi bilo, da bi ostal v restavraciji pri svoji črnini, ki je zdrava in osvežujoča pijača. Ta kavarniška silivovka je bila pač najslabše, kar si je mogel zazeleti.

Ko pa jo je izpil — z odporom kot vedno — se je za spoznanje umiril. Naročil je še eno in kmalu zatem tudi tretjo, ki je bila dvojna. Ta Maruša rdečelaska — si je mislil — ta Maruša. Te roke, te nemogoče, ne nelepe Marušine roke. Moral jih bo kdaj narisati. Zaprtja, popolnoma zaklenjena v svoj tesni, nepredirni, temni krog. On pa si želi miru, ker je po svojem smislu pravzaprav otrok narave. Ta njena polt, ta njena draga polt z neizmerno, nedostopno, mrzlo bolečino brez dna. Toda konec koncev — si je rekel — spoznati je treba, priznati si je treba: vsi po malem za vse. In kaj potemtakem, kaj bi potemtakem srebrni roglji zvezd, samotni in nedosežni?

Sam ni vedel, kako in kdaj se je pred njim zvrtil v obrisih možnosti obraz gospoda Antona. Nekaj časa je strmo gledal v ta obraz in ni mogel dognati, ali je živ ali ne. Presenetilo pa ga je, ker je ta obraz bil videti zdaj še mnogo bolj peščen kot običajno. In oči zelo spreminjaste. Zdelo se je celo, da diha.

»Ne,« je dejal, »ne, prosim! Pojdite proč. Ne maram.«

»Gospod,« je dejal gospod Anton, »tudi jaz ne maram. Nikakor.«

»Sedite,« je rekel, ko je videl, da je v resnici gospod Anton. »Tudi jaz ne maram,« je presenetljivo naglo ponovil gospod Anton. »Nočem sedeti, kajti mudi se mi. Zal, črni ptič sem. Ni dobro.«

»Ni,« je rekel.

»Črni ptič sem,« je ponovil gospod Anton. »Gospodični, ki ji pravite rdečelaska, ni dobro.«

»Nikomur ni,« je rekel.

»Ne,« je rekel gospod Anton, »nikomur.«

»Komu je dobro?« je vprašal skoraj preglasno.

»Toda njej, prosim, gospodični, ki ji pravite tudi Maruša rdečelaska, je še posebej slabo.«

»Nosil svojo mrzlo bolečino, za katero niti sama...« je rekel.

»Kdo je ne nosi?« je dejal gospod Anton.

»Vsi po malem za vse,« je rekel.

»Moram vam, prosim, sporočiti... moram vas, prosim, naprositi...«

»Ne govorite tako hitro,« je rekel, »nikoli niste govorili tako naglo. Govorite počasneje.«

»Brez dvoma bi bilo umestno,« je dejal gospod Anton enako hitro, »da bi govoril počasneje, žal pa mi okoliščine...«

»Govorite počasneje! Ne drdrajte, govorite počasneje,« je zakričal.

»Ne kričič,« je dejal natakarkar.

»Ne smeš kričati. Kako da kričiš? Nikoli ne kričiš, kadar si pijan.«

»Ne kričim,« je rekel pohlevno.

»Maruša rdečelaska, gospod,« je rekel Anton, »ni živa.«

»Ne, ni,« je odgovoril.

»Mrtva je,« je rekel gospod Anton.

»Da, mrtva,« je rekel. »Popolnoma zaklenjena v svoj tesni, nepredirni, mračni krog.«

»Zaključila se je s tistim,« je dejal gospod Anton, »čemur bi lahko zelo na splošno dejali — življenje.«

»Vi ste mračni in nevarni človek,« je rekel. »Prav ogabeni ste s to zlihanostjo. Nočem, da stojite tu. Pojdite k drugi mizi.«

»Prosim, pojdite z menoj,« je dejal gospod Anton. »Naprosim vas. Zdi se mi, da je neizogibno.«

»Lahko,« je dejal. »Črni ptič.«

V kavarni so se prižgale luči. Prezgodaj, kajti ko jih je zagledal, so se prav burkasto smejale sem in tja. Če bi ostal pri črnini, si je mislil, da bi bilo vse dobro.

Ko sta izstopila, ga je gospod Anton narahlo prijel za komolec ter ga ustavil.

»Mrtva je. Ni več živa. Mrtva.«

»Ne,« je rekel. »Vi ste nevarni človek.«

»Zal,« je rekel gospod Anton.

»Ne,« je dejal.

»Nobenega dvoma ni,« je dejal gospod Anton. »Leži v naslonjaču in je čisto malo krvi. Kakor da bi jo porabila do konca. Kakor da bi jo domala povsem izrabila.«

»Da,« je rekel, »to je mogoče.«

»Zraven nje,« je dejal gospod Anton, ko sta odblodila dalje, »zraven nje je mali šepetalec. Sedi na tleh in ima glavo na njenem kolenu. Navsezadnje, gospod, je to — mrtvo koleno.«

»Seveda,« je rekel, »to je tisti deček.«

Ko sta prišla do hiše, je že skoraj padel mrak. Zgodnji zimski mrak. Je pa seveda še zmerom dopuščal obilo možnosti za svetlobo naslednjega dne.

F. G. Lorca:

Pesem suhega oranževca

O drovar, posekaj mojo senco. Reši me muke, da se vidim brez sadu.

Zakaj sem bil rojen med ogledali? Dan se me izogiba v oseh svojih zvezdah.

Hočem živeti, a nočem se videti. In sanjati hočem, da so mravlje moji listi in osat moji ptiči.

O drovar, posekaj mojo senco. Reši me muke, da se vidim brez sadu.

Pri Cankarjevi založbi je izšla obsežna knjiga pesmi Federica Garcie Lorca »Pesem hoče biti luč«. Prevod (razen nekaj stihov, ki sta jih prevdela Alojz Gradnik in Peter Levec) je delo pesnika Jožeta Udoviča, ki je napisal tudi krajši esej o Lorcovi poeziji ter knjigo opremil s potrebnimi opombami. Zbirko, ki je tudi sicer zelo lepo in skrbno izdana, krase originalne ilustracije F. G. Lorca ter njegov portret.

»Črni dnevi in beli dan« Dominika Smoleta, ki so pred časom izhajali v reviji, so zdaj izšli iz knjižni izdaji pri Mariborski založbi »Obzorja«. Knjiga je svojevrsten roman z močno notranjo dramatičnostjo, slogovno in vsebinsko precej nenavaden v naši sodobni prozi. V formalnem pogledu je to avtorjev knjižni prvenec, vendar napisan z velikim estetskim okusom in sigurnostjo. Knjigo je opremil Janez Bernik.

Postal je nekoliko žalosten. Toda tak mrak spet ni bil v lokal, da se ne bi v njegove ude mogla povrniti prijetna dremavost. Udobno se je namestil na svojem sedežu in opazoval, kako se mu misli brez muke izgubljajo. Bilo je prav zabavno čutiti, kako se njih ostrina urno topi in tanjša. Navsezadnje so se mu zdale kot tanke ploščice staniol papirja, ki ga je nekdo z veliko roko razsul po prostoru. S težavo je dvignil oči k zrcalu in se je moral nasmehniti. Človeček — si je mislil z malo grenkobe — ti človeček.

Potem se je enakomerno in voljno razdal na vse strani. Naj ga vzamejo in ga odneso, kamor jih je volja! Saj iako in tako. Ko se je prebudil, naglo in preplašeno kot ptič si je takoj mislil, da je moral natakarkar, to, kar je pač rekel, reči že drugič. Potem je dognal, da je najbrž malo zadremal.

»Ze sto milijonkrat sem ti rekel,« je dejal natakarkar »da ne smeš spati. Jaz jih slišim, če spiš.«

Kako prostaško govori — si je mislil — sto milijonkrat.

»Ali ne moreš govoriti malo manj prostaško,« je rekel. »Če si natakarkar, potem moraš imeti lepo govorico.«

»Pusti ti mojo govorico in ne spi,« je dejal oni.

»Ne spim,« je rekel. »Razmišljal sem.«

»Razmišljal,« je dejal, »toda drži oči odprte. Če bi bila kavarn moja, bi ti prinesel posteljo k mizi. Toda kavarna ni moja.«

»Cisto navaden prostak si,« je dejal. »Lepa dne se bom skregal s tabo in bom hodil kam drugam. Je tisoč kavarn na svetu.«

»Kaj naj prinesem?« je vprašal natakarkar.

NE MISLI NA TO

SMILJAN ROZMAN

Vozili smo po glavni cesti, nato smo zavili na polje. Ob poti se je vlekel kanal in na gladini je leno ležala luna kakor star pozabljen čoln. Topoli so čez kanal metali posevne sence in mi smo vozili čez most in polje v mesečini. V gozdu smo se ustavili. Poskakali smo s kamiona.

Nekdo je rekel: »Tukaj smo na varnem.«

»Da,« je rekel drugi. »Čisto na varnem.«

»Pojdi, sprehodiva se malo!« sem ji rekel.

»Saj lahko ostaneva tukaj.«

»Kaj se spet bojiš?«

»Kaj bodo rekli ljudje?«

»Ljudje.«

»Sla sva po ozki stezi skozi gozd. Glasovi pri kamionu so postajali vedno tišji. Obstala sva in se poljubila.«

Rekla je: »Kar oblačena sem ležala. Nisem mogla zaspati. Vedela sem, da bo preplah.«

»Kaj, če bi ga ne bilo?«

»Vedela sem, da bo. Kaj bi bilo, če bi ne bilo preplahov? Kdaj bi prihajala skupaj? Tako malo časa bi imela.«

»Da, zelo malo.«

»Saj me imaš rad.«

»Veš, da.«

»Sla sva dalje, tesno objeta, in prišla do jase. Daleč na glavni cesti se je slišal ropot kamionov. V travi je pel čriček.«

»Kaj, če bi zdaj vrgli?«

»Ne bodo,« sem rekel in jo poljubil.

»To so bombniki,« sem rekel.

»Oh, saj bi se, Jean. Saj te lahko kličem Jean?«

»Seveda lahko. Vse, kar delaš, mi je všeč.«

Prišel sem jo k sebi in poljubil. Sedela sva in poslušala. Z njo sem se pogovarjal čisto drugače kot z Anko, Bern in ostalimi, ki sem jih poznal. Govorila sva običajne stvari in pogovarjal sem se le zato, da sem jo poslušal. Nisem verjel, da se bova smučala, tudi tega nisem verjel, da bi ostal do osvoboditve pri njih. a tega ji nisem rekel. Vedel sem, da bi bila preveč žalostna. Rad sem videl, da je bila vesela in da se je smejala in kazala svoje drobne bele zobe.

Nekje daleč je bobnelo. Na glavni cesti ni bilo več kamionov. Čriček je še vedno pel.

»Letala se slišijo,« sem rekel.

»Da,« je rekla.

Božal sem jo po majhni roki, koža je bila mehka kakor zamet. Zaril sem ji desnico v lase in jih kuštral.

»Cisto me boš skuštral.«

»Ugajaš mi skuštrana.«

»Tako težko se počesem.«

»Jaz te bom počesal.«

Roko sem ji zaril še globlje v lase. Potem sem jo poljuboval na oči, na čelo, na vrat. Letala so letela nad nami in ozračje se je treslo. Trenutek sva poslušala.

Rekla je: »Kaj, če bi zdaj vrgli?«

»Ne bodo,« sem rekel in jo poljubil.

»To so bombniki,« sem rekel.

Reflektor ga je za trenutek izgubil, potem se je zopet zasvetilo v luči. Dva reflektorja sta prišla prvemu na pomoč. Vsi trije prameni so se sekali na letalu. Artilerija je streljala močno. Letalo je zažarelo. Za seboj je vlekel dolg ognjen jezik. Bilo je kakor repatica. Se enkrat je močno zažarelo in izginilo v noči. Topovi so še vedno streljali. Spet je preletel nov val bombnikov. Potem je utihnilo in ostale skupine so se slišale nekje severno od mesta.

Margit se je tresla in tiho ihtela. Privla se mi je toplina in mehka.

»Ne smeš jokati,« sem ji rekel.

»Oh, Jean, saj si videl.«

»Da. Kljub temu ne smeš jokati. Pridi!«

Prijel sem jo za glavo in jo poljubil na solzne oči.

»Ne smeš jokati.«

»Ne bom, Jean.«

Spet so preletela letala. Občutil sem njene vroče ustnice, tresoče se telo, njena prsi, ki so se sunkoma dvigale. Roke so mi polzele po toplem telesu in iskale pod tenko bluzo. Bluzo je imela toliko gumbov. Nikjer jim ni bilo konca.

»Oh, ne delaj tega, Jean.«

»Saj ti nič ne delam.«

»Pusti me vendar.«

»Saj ti nič nečem.«

Hotela se mi je iztrgati. Držal sem jo čvrsto in ji božal toplo kožo. Sopla je, potem me je močno objela.

Letala so letela nizko, Visoko na nebu je zažarel snop luči. Počasi se je razpršil in padal proti zemlji. Začelo je bobneti. Zemlja se je narahlo tresla. Cisto nizko nad gozdom so preleteli lovci. Nebo nad mestom je žarelo. Bilo je vse rdeče. Bobnenje je počasi prenehalo in tudi artilerija ni več streljala. Daleč za mestom se je izgubljalo brnenje letal.

»Bombardirali so,« sem rekel.

Ni rekla ničesar. Ležala sva tesno objeta, bila sva tiho in želel sem, da bi ostala tako dolgo, dolgo.

Pri kamionu naju je nekdo klical.

»Kličejo naju,« je rekla Margit.

»Mhhhm.«

»Pojdi, Morava tja.«

Vstala sva. Margit se je česala. »Čisto si me skuštral.«

Margit je tako rada česala svoje lase.

»Prav taka mi ugajaš.«

»Ah, Jean,« je dahnila in me poljubila. Potem je počesala še mene, kakor otroka.

Sla sva počasi proti kamionu. V sošednji vasi je zateglo tučila sirena.

»Saj me imaš rad?«

»Seveda. Rekel sem ti, da te imam.«

»Morda bi bilo bolje, da se to ne bi zgodilo.«

»Ne govori tako.«

»Sel boš odtod in ostala bom sama.«

»Ne misli na to!«

Spet smo vozili prek polja, čez most in zavili v gozd. Ko smo prišli na glavno cesto, smo zagledali mesto, kakor na podglani. Nebo je bilo rdeče, kot temna kvarjena kri. Mesto je ležalo v krvavi polkroglji in ta rdeča polkrogla se mi je zdela tako blizu in tako majhna, da bi jo lahko prijel z roko. Uvrstili smo se v dolgo vrsto voz. Ob cesti so goreli trije kamioni. Ko smo drveli mimo, smo občutili vročino. Na travniku ob cesti je stal odrinjen kamion. Ob njem je stala gruča ljudi.

»Ti imajo smolo,« je rekel nekdo. V obraz nam je bil mrzel veter.

»Kaj te zebe?« sem vprašal Margit.

»Ne.«

Postavil sem se pred njo in jo držal prižeto na prsih v zavetju.

»Se vedno vozijo,« sem rekel.

»Le koliko jih je.«

»Daj, sediva malo!«

»Mokro je.«

»Prav nič ni mokro.«

»Vrniva se h kamionu.«

»Kaj bova tam, daj, sediva.«

Sedla sva v nizko travo. Nad nama se je košatilo drevo, tako da sva sedela v senci.

»Včasih smo se smučali ponoči. To je bilo takrat, ko so bile take mesečne noči kakor danes.«

»Nikoli se nisem smučala.«

»Če bi prišla k nam, bi te naučil smučati.«

»Ne vem, če bi se naučila. Zelo sem nerodna.«

»Vem, da bi se.«

Temperament in dinamika

OB RAZSTAVI ULUS V MODERNI GALER

Desetletja so razmišljali, pogovarjali so se in kovali načrte. V Ljubljani in Beogradu pri stalnih omizjih »Zvezde«, »Treh širov« in drugih kavarnih zoričah misel o izmenjavi sodobne umetnosti obeh narodov. Ko so končno imeli dovolj materialnih sredstev, pa ni bilo zadovoljivih razstavni prostorov. Razstavljali so posamezniki, potem manjše skupine, razbiti, nenačrtno, v nerednih časovnih presledkih. Posredovale so bežne poglede na sodobno likovno življenje v Beogradu in Ljubljani, v Srbiji in Sloveniji. Šele letos se je uresničila dolgoletna želja mnogih srbskih in slovenskih slikarjev in kiparjev: Društvo slovenskih likovnih umetnikov in Udruženje likovnih umetnikov Srbije sta izmenjali svoji reprezentativni razstavi. Slovenci smo razstavili olja, grafike in plastiko, medtem ko so Srbi poslali zaradi velikega številca razstavljajočih članov samo slike in plastiko.

Seдемdeset slikarjev in trideset kiparjev je poslalo na to

razstavo sto dvanajst slik in trideset kiparskih del. Zal razstava kljub skrbnemu izboru ne posreduje popolnoma natančne podobe današnjega likovnega ustvarjanja v Srbiji in posebej v Beogradu, ker nekateri umetniki — med njimi tudi nekaj znanih imen — le niso poslali svojih del. Nekateri namreč pravkar razstavljajo v Beogradu, spet drugi bodo čez nekaj dni in zato niso mogli poslati svojih boljših del, povprečnih pa verjetno niso hoteli ali pa jih je žirija odklonila. Vendar nam razstava nudi vsaj dokaj obširen vpogled v tokove sodobne srbske likovne umetnosti.

Likovno življenje je v Srbiji sploh in v Beogradu posebej zelo živo, morda tudi relativno bolj kot pri nas. ULUS ima nad tri sto aktivnih članov, nekaj ljudi pa deluje tudi izven društvenih vrst. Zato ni čudno, če so redki beograjski razstavni prostori vedno zasedeni in večkrat zavzeti tu-

di za leto dni vnaprej. Pomagajo si s tem, da gostujejo v nekaterih kulturnih domovih in drugih priložnostno prostih dvoranah. Razstavljajo v stalnih skupinah, ki nosijo večkrat nazive po mesecu, v katerem so se prvič predstavile javnosti, le redko pa posamezno.

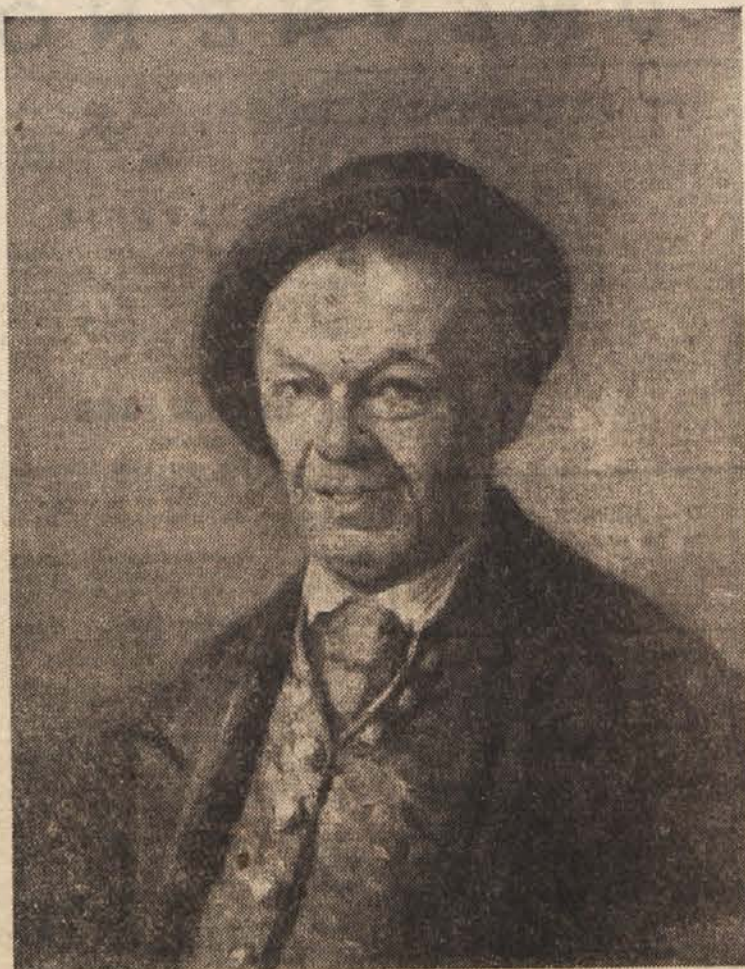
Osnovna značilnost srbske umetnosti, ki se nam pokaže na tej razstavi, je neverjetna živahnost. Sicer velja to predvsem za slikarstvo, vendar je tudi v plastiki nekaj dobrih del in nasploh dovolj raznolikosti, čeprav ni ekstremnih stvari. Razstava je predvsem namenjena spoznavanju osnovnih značilnosti in teženj v sodobni srbski umetnosti, zato moremo s primerjanjem z našo istočasno likovno produkcijo ugotoviti nekaj zanimivih razlik in skupnih potez.

Predvsem temperament. Srbsko slikarstvo zadnjih let je bogato najrazličnejših tokov, ki jih sprejema iz tujine in se v okviru njihovih formalnih možnosti na široko izživlja. Temperament srbskega človeka hvalečno sprejme vsako pobudo, ki mu nudi možnost razvoja in sprostitve vseh svojih bogatih občutkov tako za barve kot za dinamiko oblik. V tem se od mirnejše in zelo disciplinirane slovenske likovne produkcije močno loči. Vendar je razpon med nebrzdanim ritmom oblik in pojočo govornico barv včasih zelo velik in še več — močno odstopa od nekaterih bolj konservativnih rešitev na eni in umirjenih, strogih tako ali drugače stiliziranih na drugi strani. Aralica, Petrov, Radović, Četić in še ta in drugi so predstavniki kolorizma; v podobah, ki so jih poslali v Ljubljano, podrejuje vse druge elemente slike predvsem barvnemu učinku. Kot kontrast delujejo slike, po svojih oblikovnih sestavinah zasnovane realistično (Cmelič »Zapuščeno mesto«) ali celo primitivistično (Nekaj motivov iz Vojvodine). Preprosto, okusno in učinkovito je delo Teodorovića »Notre-Dame«, v vmesno skupino pa sodijo tudi tri Milovanovićeve platna »Figuras«, »Slika« in »Dubrovnik« — zelo ubrana barvitost, preprosta kompozicija in v splošnem nekakšen slikoviti realistični tretman. Velikih kompozicij je malo,

med najpomembnejše sodi gotovo na zgodovinsko temo ubrana in moderno zamišljena »Potres v Dubrovniku« Predraga Milosavljevića.

V kiparstvu ni pretresljivih novosti. Deloma je to posledica izrazito nekiparske in samo slikovite tradicije srbske umetnosti. Sem pa tja opazimo vpliv Meštrovića, vendar le kot izhodišče pri iskanju novih oblik. Toda to omenjam le kot kontrast izrazito razgibanemu slikarskemu življenju. Na splošno je plastika solidna. Prevladuje portret, po slogovnih rešitvah pa variacije na realizem in naturalizem. Mnogo je upodobitev živali, česar se slovenski slikarji kdaj zelo izogibajo. Saj nudi prav ta tematika mnogo možnosti dinamičnih rešitev plastičnih problemov, česar se Srbi, kot kaže, dobro zavedajo in to možnost tudi temeljito izkoriščajo.

Upajmo, da bo odslej večkrat prišlo do takih razstav in to v čim krajših presledkih. Izmenjava izkušenj je nedvomno zelo koristna. Predvsem pa je potrebno, da jugoslovanski umetniki in vse kulturno občinstvo slednjič spozna domačo umetnost in jo zna vrednotiti. In to ne samo skozi prizmo tujih »izmov«, ampak tudi z upoštevanjem domače tradicije, temperamenta naših ljudi in splošnega likovnega umetniškega vzdušja pri nas. M.

V Moderni galeriji je že dlje odprta retrospektivna razstava del Ivana Groharja. Razstava je zaradi velikega zanimanja podaljšana do srede, 10. decembra. Na sliki Groharjevo olje »Naš Peter« iz leta okrog 1895.

Tagorova dramska poezija

UPRIZORITEV »POŠTNEGA URADA« V MESTNEM GLEDALIŠČU

Nekaj božanskega je v osebnosti indijskega poeta Rabindranatha Tagora: takšen je njegov izraz, takšne njegove oči, takšna je njegova poezija in njegova poetična dramatika. Ves je krhek, tenak in zadržan v kraljestvo lepote. Srebrnina njegovega hrepenenja je neskončna. Občudujoče zro v modrino neba preproste, otroško vdane oči Tagorovega Amala, šepetajočemu zvenu harfe so podobne besede njegove Chitre, Sjahe in drugih cvetočih junakov.

Ko dandanašnji v času rohneja »jeznih mladeničev« in krikov patoloških blodnic, ob sukanju slepečih besednih papirjev in razgaljanju degenerirane človeške bede, v trušči nuklearnih eksplozij in žvenku še nerazkritih samomorilnih naprav, ki si jih izmišlja človeški velem — prisluhnemo Tagorovi pesmi hrepenenja, ko se zamaknjeni prepustimo, da nas božajo kodri njegove vere v zmago tiste lepote, ki so je prepolni Tagorovi dečki pa deklece — tedaj se nam nehoti zazdi vse to podobno pobožnemu obujanju nečesa, kar je ovenelo, kar je pohojeno in se ne more več vzpeti do ekstatičnih snijev. Srce je prešibko, da bi razgledalo kri. Veliki sanjač Tagore je imel srce, da bi z njim zavrel potoke krvi. In vendar je ostal samotar, svetel in pokončen v svoji veri, nemo zazrt občudovalec dobrega v človeku, spomenik, pred katerim se klanjamo in nam je hudo, ker mu obračamo hrbet. Ker je čas zapustil steze sanjarenja in

poljubljana rdečih makovih cvetov sredi zlatih pšenčnih njiv. Ker je človek postal fantaz razuma in iskanja. Ali je tu skrita kal nove estetike?

Ljubljansko Mestno gledališče je s »Poštnim uradom« odprlo novo stran Tagorovega poetičnega korana. Pred leti je uprizorilo »Chitro«, zdaj je odrsko spredlo svileni zgodbo o dobrem dečku Amalu.

Predstava je namenjena otrokom, a bilo bi nadvse koristno, ko bi jo videli tudi odrasli. Kajti Tagore bi rad, da bi z njegovimi junaki zahrepeneli po odkritih lepoti sveta vsi otroci od enega do sedemdesetega leta in čez. Torej naj »Poštni urad« postane tudi večerna predstava. In sicer ne zgolj zaradi Tagora: tudi zaradi uprizoritve, ki je lepo in s posluhom napravljena. V prvi vrsti je razveseljivo, da je režiserju Jožetu Galetu in igralcem nazvile poetični pridivignjenosti Tagorove besede v lepem Udovičevem prepevu uspelo ohraniti preprost pa topel izraz in jih očarljivost Tagorovih čustev ni zavela v zanosno pa monotono molitveno dikcijo, ki je pred leti zvedenila »Chitro«. Posebne pazljivosti je vredna scenografija Svete Jovanovića. Gre za primer stilno čiste, z velikim estetskim občutkom in likovno domišljijo oblikovane podobe prizorišča. Jovanović se je zadnja leta razvil v enega naših najbolj invencioznih scenografov. Če bo posvetil enako pozornost, kot jo posveča

likovni obdelavi prostora, še funkciji in uporabnosti — »Poštni urad« pomeni tudi v tem pogledu srečno rešitev — tedaj smemo od njega pričakovati dovolj zrela umetniška dejanja. Tudi kostumografski delež Nade Souvanove je v »Poštnem uradu« zelo domisel in lep. Glasba Marijana Vodopivca in ples Lidije Wislakovne enakovredno dopolnjujejo uspelo uprizoritev »Poštnega urada«.

Premierska publika uprizoritve ni nagradila s takšnimi priznanji, kot jih zasluži. V. Predan

Dr. Grga Novak

PRESEDNIK JUGOSLOVANSKE AKADEMJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI V ZAGREBU

Pred nekaj dnevi je bil — kakor smo že poročali — z veliko večino glasov izvoljen za novega predsednika Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu univerzitetni profesor in akademik dr. Grga Novak. Smatrajo ga za najboljšega poznavalca zgodovine našega objadranskega področja. O predsedniku te vodilne znanstvene ustanove le nekaj podatkov.

Dr. Grga Novak se je rodil 2. aprila 1888 v mestecu Hvaru. Gimnazijo je obiskoval v Splitu in v Travniku, na univerzah v Zagrebu, na Dunaju in v Pragi pa so mu med drugimi bili učitelji Sišić, Klaić, Niederle, Jireček in Redlich. Deset let je bil asistent znanega arheologa don Frana Bulića v Splitu, 1920. leta je bil izvoljen za docenta, dve leti kasneje pa za izrednega profesorja na filozofski fakulteti v Skopju. Od 1924. leta je profesor občne zgodovine starega veka na zagrebški univerzi. Za dopisnega člana JA v Zagrebu je bil izvoljen 1938. leta, devet let pozneje pa za pravega člana. Od lani je bil generalni tajnik JA.

Njegovo znanstveno delo je vseskozi posvečeno zgodovini našega objadranskega področja. Dolgo je delal v arhivih v Benetkah, Rimu, Parizu in na Dunaju, potoval po Egiptu, Malji Aziji, Palestini, Kreti in Grčiji in pisal o Dalmaciji doma in po svetu, do danes čez dve sto študij, razprav in knjig. Najpomembnejša dela: »Slovanstvo in Benetke« (1913, v dveh zvezkih), »Ljudski prevrat na Hvaru« (1918), »Preteklost Dalmacije« (1943, dva zvezka), medtem ko je treba za njegovo življenjsko delo smatrati »Zgodovino Splita«. Z 1922. leta mu je splitska občina zaupala to obsežno delo. Prva knjiga, ki je izšla v Splitu lani, obsega splitsko zgodovino od predzgodovinskih časov do benečanske zasedbe mesta (1420), medtem ko je druga knjiga v tisku. Razen tega mu je JA predlanski izdala v folio formatu obsežno študijo »Predzgodovinski Hvar«.

T. P.

V Moderni galeriji bo jutri, 7. decembra dokončno zaprta razstava Društva likovnih umetnikov Srbije. Na naši sliki plastika Ksenije Ljubibratić »Granit«.

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN

Filma o dobrih ljudeh

Inenada gledamo v naših kinematografskih hkrati kar dva pomembna in kvalitetna ameriška filma: »Prijeteljsko prepričevanje« in »V pomladi življenja«. Oba sta prirejena po znanih ameriških literarnih delih in oba se odlikujeta po izrazitem poudarku na humanosti in sožitju med ljudmi.

V filmu »V pomladi življenja«, ki ga je po romanu M. Rawlingsove priredil za film znani ameriški režiser Clarence Brown, znan po filmih »Ana Karenina«, »Grofica Walewska«, »Dejstvo prihaja« in drugih pomembnih delih, spoznamo življenje in boj za obstanek prvih naseljencev divjih, še neobljubljenih pokrajin Kalifornije. Junak zgodbe je 11-letni sin preproste, a v dobrosrčnega priseljence, bivšega vojaka (Gregory Peck) in dobre plemenite ter od večnega garanja in smrti otrok prezdoga ostarele žene (Jane Wyman), ki ob vsakdanjem delu in življenju v samotnem in neobljudenem kraju spoznava svet, ljudi in prirado, v kateri živi. Okolje mu daje nova spoznanja o življenju in vedno nova doživlja ter ga hrabri v njegovi osamelosti. Končno osredotoči svoja

otročka nagnjenja in privrženost na mladega srnjačka, ka ga najde v gozdu in ga reši zanesljive smrti. Mladi Slak, kot ga je imenoval deček otroški prijatelj pred svojo smrtjo, je zdaj edina dečkova skrb, radost in ljubezen. Tovarji mu je in prijatelj, z njim se pogovarja, igra, spi in teka po okoliščini. In ko Slak doraste ter postane divji in škodljiv, povzroči njegova nasilna smrt težak pretres v psihi mladega, še nezorelega dečka. Toda življenje ima svoje zakone in svoje zlateve. In to spozna zdaj tudi plavalni deček, ki ni več sanjav otrok, poln brezskrbnih želja, temveč fant s prvih življenjskih preizkušnjami in spoznanji in tudi prvimi razočaranji.

Film je bil posnet že pred petnajstimi leti in je že ob prvih predstavah žel vsestransko priznanje, kajti v njem je zbrano ogromno bogatih in lepih misli, prirodnih otroških domislic in humorja, človeške plemenitosti in toplote, ki ovirja skromen družinski krog. Vsi trije glavni igralci so s svojimi vlogami uspeli. Posebej je treba omeniti doživeto in s čustvi prenapolnjeno igrano Jane Wyman, ki nam je še v jasnem spominu iz sorodne vloge, posvečene materinstvu v »Modrem pajčolanu«. Z zadržanostjo, strogostjo in navidezno otloplostjo spretno zakriva svoje trpljenje ob izgubi otrok ter bojazan za edinca, ki ji je še ostal. Največ simpatij pa je deležen modrookti deček, ki ga je otroško naravno podoba mladi Claude Jerman in ki je s svojo vedrino, bistrostjo, razgibanostjo in odkritostnostjo pritegnil slehernega gledalca.

»Prijeteljsko prepričevanje«

Ameriškega producenta in režiserja Williama Wylerja poznamo med drugim po filmu »Najboljša dela našega življenja«, ki ga je, še ni dolgo tega, kot povsod drugod, tudi naša publika sprejela nadvse toplo in prijazno. Wyler je v borbo za obstanek še v drugačni obliki in vsebini, kakor smo ju vajeni spoznavati iz raznih westernov, je bila osnova tudi filmu »Prijeteljsko prepričevanje«.

Snov je povezel po romanu ameriške pisateljice Jessamyne West ter z njo napisal tudi scenarij o teh preprostih in nadvse prirodnih Birdwellovih ljudeh ter o njihovih sosedih, prijateljih in znaneh. Film, ki ga je Wyler tudi režiral, je lani na festivalu v Cinesu dobil največja priznanja — Grand Prix in zlato palmovo vejico.

Čekrat bodo gledalci zaman pričakovali ostrih in napetih borb, divjih pohodov čez nepregledne prerije in razgibanih akcij, ki so običajno glavni atributi vsakega westerna. »Prijeteljsko prepričevanje« je ostro nasprotno: njegova osnovna toplota in prijaznost smo: prikazali so prednike sodobne smeri: se kot nasilne osvajače kontinenta, vedno borbene kravje pastirje ter primitivne in zemlje lačne priseljence, temveč mirolovnice, plemenite in preproste kmetovalce. V zgodbi o družini Birdwellovih in njihovih sosedih so odkrili drugo stran ameriške preteklosti: željo po mirnem so-

žitju, razumevanju in blaginji, brez borb in nasilja. Scenarista sta oprta svoje delo na pravila quakerske sekte, katere člani so bili številni predniki naseljencev južnih predelov Amerike ter na osnovi njihove togosti in okornosti razvila svoja razmišljanja o ljudeh, o njihovih vsakdanjih opravkih, značajih, težnjah in skritih željah.

Wyler je ustvaril z izbranimi igralci (Gary Cooper, Dorothy McGuire, Marjorie Main, Anthony Perkins in Richard Eyer) primeren okolje in prirodno barvitostjo, prijazno, privlačno, čeprav malce romantično vzdušje, ki pa okoliu in času dogajanja ni odveč. V drobnih, vsakdanjih doživljajih teh ljudi, v njihovih opravkih, dolžnostih in razgovorih je napisano toliko izbranih misli, življenjskih resnic, prisrčnosti in šloveske toplote, da bo film lahko zadovoljil vsakega, še tako zahtevnega gledalca.

Varšavska založba »Arkady« je izdala pred tedni v svoji seriji umetnostno-zgodovinskih monografij spis našega rojaka, profesorja krakovske univerze dr. Vojeslava Moleta »Tycjan« (124 strani in 79 strani umetniških reprodukcij). Z veliko razgledanostjo po literaturi o Tizianu, tem beneškem predstavniku italijanske renesanse, z globokim živjetjem v njegove slike in njegove umetnostne značilnosti, v jasnem slogu, ki omogoča sleher-

nemu umetniško uživačemu bralcu, da natančneje spozna probleme in vrednote Tizianovega dela, prikazuje dr. Vojeslav Molet osebnost, dobro in umetniško pomembnost tega beneškega mojstra. V uvodu pravi pisec, da ga je omejen obseg knjige silil k snovnim omejitvam; tako je mogel obdelati samo določeno število slik in pustiti ob strani nekatera vprašanja, ki jih je sprožila novejša umetnostna zgodovina v zvezi z Tizianom, pose-

bej še vprašanje giorgionizma. Dr. Molet pravi nadalje, da je celega pol stoletja nosil v sebi zasnovo spisa o Tizianu, čeprav v drugi obliki; v daljni domovini, tam pod Julijskimi Alpami, kamor je prodiral blesk beneške umetnosti, mu je Tizianova ustvarjalnost postala prvo veliko razodetje in doživetje umetnosti v vsej njeni sili, in ta umetnost ga je poslej popolnoma obvladala. Tako se izpoveduje naš odlični rojak v uvodu svoje študije o Tizianu.

Knjigo je avtor posvetil svojemu mladostnemu prijatelju in sopotniku v proučevanju upodabljaljoče umetnosti, ljubljanskemu univerzitetnemu prof. dr. Francetu Steletu. Razdeljena je v devet poglavij, v katerih opisuje dr. Molet ne samo razvoj Tizianove ustvarjalne osebnosti, marveč tudi dobo in beneško okolje, v katerem je nastalo njegovo delo. V okviru življenjske in umetnostno-zgodovinske študije se v kronološkem zaporedju zaustavlja pri Tizianovih najpomembnejših slikah. Spis zaključuje precej obsežna bibliografija. Reprodukcijske slik so dovolj jasne in čiste, tako da knjiga dr. Vojeslava Moleta tudi z grafične plati prikupno predstavlja današnje poljsko knjigo. Veno

Edvard Gregorin 40 let na slovenskem odru

Nekako v tem zimskem času je pred 40 leti v obnovljenem slovenskem gledališču nastopil mlad igralec Edvard Gregorin kot debutant. Prvi nastop je uspel in med slovenske igralce je vstopil mlad izobraženec z dovršeno gimnazijo, ki je prinašal s seboj vrhano mero igralске nadarjenosti in trdno odločnost, da vztraja na svoji poti. Na trdnem temelju igralске šole Hinka Nučiča, lastnega nenehnega čolanja in študija gledališč in igralstva na tujem se je začela v Gregorinu oblikovati podoba slovenskega igralca, ki je

rasla z njegovimi življenjskimi doživljenji in praktičnim odrskim delom. To je bil igralec, ki se ni nikoli ustrašil nobene oblikovalne naloge, pa ne zato, ker bi jo bil jemal z lahke strani, temveč zato, ker mu je domala vsaka vloga prinašala novo doživetje in z njim plodno oblikovalno zavzetost. Vrsta Gregorinovih vlog od najmanjše do največje to dokazuje in uvršča njihovog oblikovalca med najboljše slovenske igralce, ki so dvignili naše gledališče na umetniško raven evropskega merila. Veno

B. B.

DNEVNE NOVICE

Opozorilo. Uprava Mestnega vodovoda v Ljubljani opozarja vse hišne svete in lastnike hiš, ki imajo upeljan mestni vodovod, da skrbno zaščitijo še pred nastopom mraza hišno vodovodno napeljavno, kolikor je izpostavljena mrazu. Posebno skrbno naj se zaščitijo pred mrazom vodomer, ki je ljudska imovina. Vsa škoda, ki bo nastala na zamrznjenem vodomeru, bo odmerjena hišnemu svetu ali lastniku nepremičnine.

Slovensko zdravniško društvo vabi na ogled razstave avstrijske medicinske knjige, ki bo od 6. do 13. decembra v prostorih Narodne in univerzitetne knjižnice, Turjaška 1. Otvoritev razstave bo 6. decembra ob 11. uri. Razstava bo odprta ob delavnikih od 10. do 12. in od 16. do 19. ure, v nedeljo od 10. do 13. ure.

Drevi ob 20 bo zopet »DANCING«. priljubljena družabna plesna zabava v festivalni dvorani »SOCA«. Igrajo »DIXIES«. Vstopnice so v prodaji že od 16 dalje.

PREDAVANJA

Sekcija za civilno pravo ljubljanske Podružnice Društva pravnikov LRS obvešča, da bo v ponedeljek, dne 8. decembra 1958 ob 20. uri v sodni palači, v I. nadstropju, v sobi št. 118 stanek s predavanjem univ. docenta tov. dr. Stojana Cigoja o temi: »Nepremoženjska škoda«.

GLEDALIŠČA

DRAMA
 Sobota, 6. dec. ob 19.30: Osborne: »Ozri se v gnevu!« Izven in za podelje. (Vstopnice so že v prodaji. Predstava za mladino do 16 let ni primerna.)

Nedelja, 7. decembra ob 15: Tolstoj: »Anna Karenina«. Izven in za podelje. (Vstopnice so že v prodaji.)

Ob 19.30: Cankar: »Hlapci«. Gostovanje ljubljanske Drame na Cankarjevem festivalu na Vrhniki.

Vodstva šol, društva prijateljev mladine in mladinske organizacije obveščamo, da bo imela Drama SNG v času od 23. decembra 1958 do 1. januarja 1959 na sporedu mladinsko igrano »Sestero mušketirjev« z obiskom Dedka Mrza pred vsako predstavo. Želje in naročila zaključenih predstav s prihodom Dedka Mrza sporočite upravi SNG, Cankarjeva 11, telefon 22-328, do vključno 18. decembra.

Občinstvo opozarjamo, da bo v času od sobote, 13. do ponedeljka, 15. decembra gostovala v Ljubljani Drama Sprskega narodnega pozorišta iz Novoga Sada. Renimirano dramsko gledališče bo v Ljubljani uprizorilo štiri dela: Jovana Sterije Popovića komedijo »Pokondirena lutka«, Radnja Lomanovića igrano »Stradija«, Djordja Lebovića in Aleksandra Obrenovića »Nebeski odred« (dramo, ki je bila na II. Sterijinem pozorišču nagrajena s prvo nagrado) in Tennesseeja Williamsa dramo »Tetovirana roža«. V soboto, 13. decembra zvečer in v ponedeljek, 15. decembra popoldne bosta predstavi gostov v Drami SNG, v nedeljo, 14. decembra zvečer pa v Mestnem gledališču. Vstopnice za predstave gostov v Drami in Operi bodo v prodaji po običajnih dramskih cenah od ponedeljka, 8. decembra ob 17. uri dalje pri naši dnevni blagajni.

OPERA

Sobota, 6. dec. ob 19.30: Offenbach: »Hoffmannove priprave«. Abonma P.

Nedelja, 7. decembra ob 15: Mascagni: »Cavalleria rusticana«. Leoncavallo: »Giamači«. Izven in za podelje. (Vstopnice so že na razpolago.)

Občinstvo opozarjamo, da bo Opera uprizorila v nedeljo, 7. t. m., ob 15 operi »Cavalleria rusticana« in »Giamači«.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše ljubljene mame

ALOJZUJE VIPOTNIK roj. ROBAVS

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo v tako lepem številu spremlili na njeni poslednji poti. Ji poklonili vseh in cvetja in nam ustno ali pisмено izrekli sožalje. Še posebej se od srca zahvaljujemo tovarišu dr. Miroslavu Pleterškemu, dr. Ivanu Žigonu, dr. Ani Kostevc-Collautjevi in dr. Janezu Collautju za vso skrb, ki so jo izkazovali rajnici mami med boleznijo. Prav tako velja naša posebna zahvala Dragarjevi družini in tovarišici Zori Randževići za pozirvalno prijateljsko pomoč, občinski organizaciji ZKS Zagorje I, občinskemu komiteju ZKS, občinskemu odboru SZDL v Zagorju, godbi, pevcem, vodstvu in učencem osnovne šole. Zahvaljujemo se najtopleje tudi tovariščama Murovičevi in Pečarjevi ter tovarišju upravišču Francetu Klunju za besede slovesa ob krsti in odprtem grobu ter vsem, ki so kakorkoli počastili spomin naše nepozabne mame.

VIPOTNIKOVI

ZAHVALA

Vsem prijateljem in znancom, ki so spremlili na zadnji poti našo blago pokojno ženo, mater in staro mater

Angelo Rodela, roj. Fišer

se s tem iskreno zahvaljujemo. Posebna hvala organizaciji ZK in sindikalni podružnici Zdravilišča Rogaska Slatina, SZDL Rogaska Slatina in upravi Zdravilišča Rogaska Slatina za organizacijo pogreba, kakor tudi vsem darovalcem številnih vencev, s katerimi so počastili njen spomin ter nam izrekli sožalje. Vsem iskrena hvala!

RODBINI RODELA - BERLOŽNIK

PODRUŽNICA FARMACEVTSKEGA DRUŠTVA V CELJU

SPOROČA, DA JE UMRL NJEN ČLAN

mr. ph. JOŽE ANČIK

OHRANILI GA BOMO V NAJLEPŠEM SPOMINU.

CELJE, 4. DECEMBRA 1958

dr. GABRIJEL SLUGA

Šef Protituberkuloznega dispanzerja v Domžalah

Pogreb pokojnika bo v soboto, dne 6. decembra 1958 ob 15.30 iz Nikolajeve mrliške veže na Žalah.

Občinski ljudski odbor Domžale

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma tragično preminil naš sodelavec

dr. Gabrijel Sluga

zdravnik, vodja Protituberkuloznega dispanzerja Domžale

Pogreb dragoga pokojnika bo v soboto, dne 6. decembra 1958 ob 15.30 iz Nikolajeve mrliške veže na Žalah.

Domžale, dne 5. decembra 1958.

UPRAVA ZDRAVSTVENEGA DOMA DOMŽALE
 UPRAVNI ODBOR ZDRAVSTVENEGA DOMA DOMŽALE
 SINDIKALNA PODRUŽNICA ZDRAVSTVENIH DELAVCEV DOMŽALE

CESTITKA

Marjanu Kržišniku, ki služi vojaški rok v Banja Luki, čestitajo za njegov dvajseti rojstni dan vsi domači in Majda.

KONCERTI

Koncertna direkcija prosti abonente, da plačajo zapadli drugi obrok. Violončelist Bernard Michelin iz Pariza bo koncertiral nocoj ob 20.15 v Filharmoniji za modri abonma. Pri klavirju Andrija Preger. Michelin je od oktobra dalje na enoletni turneji, ki vodi od ZDA in Kanade preko Evrope, Indije, Avstralije in Nove Zelandije v Južno Ameriko. Umetnik sodi med prve svetovne violončeliste. Nekaj vstopnic je še naprodaj, blagajna je odprta od 10. do 12.30 in od 16. do 18. ure. Začetek koncerta točno ob 20.15.

V ponedeljek, dne 8. t. m. koncert za rumeni abonma. Dirigent Oskar Daron, solisti Mirjana Vukdragovičeva, oboja iz Beograda. Na sporedu Devčičeva »Istrska sulta«, Ravelov Koncert za klavir in orkester v G-duru in VII. simfonija S. Prokofjeva. Nekaj vstopnic je še na razpolago pri dnevni blagajni.

RTV Ljubljano

SPORED ZA SOBOTO
 5.00-5.00 Dobro jutro (pisan glasbeni spored) - 6.30-6.40 Reklame in obvestila - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 8.05 »Mladina poje« - 8.30 Morton Gould: Oklahoma (glasbena revija) - 8.46 Poje Caterina Valente ob spremljavi orkestra Sy Oliver - 9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo (ponovitev): Janez Bletenc: Katera pesnika vam je najbolj všeč - 9.30 Iz hrvatske glasbene romantike - 10.10 Po domače... (narodne pesni in napevi) - 10.35 Dunajski odmevi s pianistom Georgeom Feyerejem - 11.00 Pojo solisti morskorske in ljubljanske Opere - 11.45 Pionirski tednik - 12.00 Napevi iz Mehike - 12.15 Kmečka univerza - ing. Jože Šilc: Pse-Žezikovni potovori - 12.15 Pesmi in glasbene slike - 12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja - 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila - 13.30 Virtuozne skladbe za violino in klavir - 14.00 Na obisku pri čeških zabavnih ansamblih - 14.15 Fedor Rems: Premiera v dresu z jrbom - 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 15.40 S knjižnega trga - 16.00 Slovenska pesem od romantike do danes VII. Oskar Dev - 16.30 Orkestralni odlomki iz oper R. Wagnerja - 17.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedu - 17.25 »Se še spominjaš?« (stare, a še vedno lepe melodije) - 18.00 Jazikovni potovori - 18.15 Pesmi in plesi različnih narodov - 18.45 Okno v svet: Bahrein - 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 »Spoznavajmo svet in domovino« (prenos javne oddaje iz velikega studia RTV Ljubljana) - 21.00 Melodije za prijetno razvedrilje - 22.15 Oddaja za naše izseljence - 23.10 Plesna glasba iz nočnega zabavišča hotela »Slon« v Ljubljani - 23.30 Cocktail ritmov - 24.00 Zadnja poročila in zaključke oddaje.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA:
 Sobota, 6. decembra: lekarna »Prigradu«, Partizanska c. 1.
 Nedelja, 7. decembra: lekarna »Studentenci«, Gorkoga ul. 18.

KINO

»UNION«: ameriški barvni film: »Princ student«.
 »PARTIZAN«: italijanski film »Dekleta iz Sant-Fredijana«.
 »UDARNIK«: francoski barvni film »Folies Bergere«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota, 6. decembra ob 19.30: Williams: »Mačka na vroči pločevinasti strel«.
 Nedelja, 7. novembra ob 15: Gorinšek: »Silni bič«. Izven. »Knez Igor«. - Red LMS-Zeleni.

IZ PTUJA

KINO
 Ob 17.30 in 19.30 sovjetski pustolovski film »Skrivnost deev oceanov«.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO
 »PARK«: ameriški barvni film »Dimni signal«. Predstava ob 20.

IZ ZALCA

KINO
 Ob 19.30 ameriški barvni cinemascope film »Ljubi me ali pusti me«.

VESTI IZ KRANJA

KINO
 »STORŽIČ«: ob 16. in 20: ameriški barvni cinemascope film »Mister Roberts«; ob 22 premiera ameriškega barvnega cinemascope filma »Dama in potepuh«.
 »TRIGLAV«: ob 19 slovenski film »Delim mrtvo«.
 »SVOBODA«: ob 18 in 20 premiera francoskega filma »Dela se dan«.
 »NAKLO«: ob 19 premiera sovjetskega barvnega filma »Mehikanec«.

Z BLEDA

KINO
 ob 17 in 20 ameriški barvni cinemascope film »Princ Vallant«.

Vesti z lesenic in okolice

Zdravniška dežurna služba: dr. Avgust Tancar.

GLEDALIŠČE »TONE CUFAR«

Sobota, 6. decembra ob 19.15: O. Zupančič: »Veronika Deseniška«.
 Nedelja, 7. decembra ob 14.30: O. Zupančič: »Veronika Deseniška«. Zveze z vladi ugodne.

KINO

»RADIO«: češki barvni vstavision film »Dobri vojak Svejč - II. del«. Predstava ob 18 in 20.
 »PLAVZ«: nemški film »Pot v Bamdorf«. Predstava ob 18 in 20.
 »ZIROVNICA«: ameriški barvni film »Yankee na dvoru kralja Arturja«. Predstava ob 19.30.
 »DOVJE«: ameriški film »Mojih šest kaznjencev«. Predstava ob 20.

REVIIA SLOVENSkih UMETNISKIH FILMOV

1946-1957 v kinu »Soča«

Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri

TRST

REŽIJA: FRANCE STIGLIC
 IGRAJO: STANE SEVER, VLADIMIR SKRBINSEK in MIRA BEDENK

KINO »KOMUNA«

Ameriški barvni film

Prijateljsko prepričevanje

Režija: William Wyler. Igrajo: Gary Cooper, Dorothy McGuire in Anthony Perkins. Film je dobil prvo nagrado na festivalu v Cannesu 1957. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. Zračni izredni dolžine filma je cena zvišana pri vstopnicah za 10 din. Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 14. ure dalje.

KINO »SLOGA«

Hrvatski film

H-8

Režija: Nikola Tanhofer. Zmagovalec festivala v Pulju 1958, kjer je dobil 6 nagrad. Tednik F. N. 49. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »UNION«

ameriški barvni film »V pomladi življenja«. Režija: Clarence Brown. Igrajo: Gregory Peck, Jane Wyman in Claude Rains. Predstava ob 15, 17, 19 in 20. Zaradi izredne dolžine filma je zvišana cena pri vstopnicah za 10 din. Ob 10. matineja ameriškega barvnega filma »Prijateljsko prepričevanje«.

KINO »SOCA«

predvaja v okviru festivala slovenskih filmov »Trst«. Režija: France Stiglic - 1951. Tednik F. N. 49. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadnjikrat.

KINO »SISKA«

francoski barvni film »Obsebnost«. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. Predprodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9-11 in od 14 dalje.

»MLADINSKI KINO LM«

Kotnikova št. 10 - češki barvni film »Glasba z Marsa«. Ob 15 švedski barvni film »Velika pustolovščina«.

KINO »LITOSTROJ«

ameriški barvni film »Ena želja«. Tednik št. 48. Predstava ob 18 in 20.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

»TO JE LJUBEZEN«

Tednik. V glavni vlogi Kathryn Grayson, Merv Griffin, Joan Weldon. Predstave ob 16, 18 in 20. - Prodaja vstopnic od 15 dalje

DROBNI OGLASI

DELAVSKI SVET Pekarskega podjetja Vinko Reš, Ptuj, razpisuje **PRODAJO RABLJENIH OSNOVNIH SREDSTEV**, in sicer: 3 kompletne šotore (kramarske), 1 pult in 1 polica. Licitacija osnovnih sredstev bo 9. decembra 1958 na upravi podjetja Ptuj, Trg mladinskih brigad 4.

RUDARSKA GODBA VELENJE prodaja večje število rabljenih instrumentov visoke in nizke glasovitve.

PRODAM dobro ohranjen **PIANINO**, jeklena konstrukcija. Oslak, Maribor, Kneza Kocija 18.

KUPIM OSEBNI AVTO »Topolino C« ali »Fiat 1100« ali »Volksvagen«. - Ponudbe pošlji v oglasni oddelek pod »Gotovina«.

KUPIM dobro ohranjeno motorno kolo »TOMOS-PUCH« ali sileno. Ponudbe na oglasni oddelek pod »Gotovina«.

RADIOMEHANIKA Oskar Polak, Verdijeva 11. Koper, vam izvrši kvalitetno in najhitreje popravila radijskih in televizijskih sprejemnikov, kuhalnikov itd. Izdelujemo UKV antene, televizijske antene in opravimo vsa v to stroko spadajoča dela. Priporočamo se!

POSLUŽUJTE SE ugodnega nakupa vsakovrstnih oblačil, obuvice in tehničnih predmetov - koles, električnih peči, radio aparatov itd. Prav tako se poslužite za prodajo vseh vrst predmetov in blaga preprodaje v komisijijski trgovini »Preprodaja«. Koper, Cevljarjska ulica. 269-r

VESTI IZ TRBOVELJ
KINO
 »DELAVSKI DOM«: italijanski barvni cinemascope film »Možje in volkovi«.

IZ ROGAŠKE SLATINE
KINO
 Ameriški tehnocolor film - drama - »Skrivnostno močvirje«.

NENADOMA NAS JE ZAPUSTIL NAŠ VESTI IN DRAGI TOVARIS

IVAN TOPORIŠ

INSPEKTOR DRŽAVNIH ŽELEZNIC V POKOJU, BOREC NOV, REZERVNI OFICIR

NA ZADNJI POTI GA BOMO SPREMILI V SOBOTO, 6. DECEMBRA 1958 OB 14.30 IZ JOZEFOVE MRLIŠKE VEŽE NA ŽALAH.

LJUBLJANA, DNE 5. DECEMBRA 1958.

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZB, ZVVI, ZK IN SZDL TERENA STADION

Natečajna komisija pri generalni direkciji DRŽAVNEGA ZAVAROVALNEGA ZAVODA V BEOGRADU RAZPISUJE NATEČAJ

za sprejem:
1. uslužbenec s pravno fakulteto — 9 uslužbenec z ekonomsko fakulteto — uslužbenec z veterinarsko fakulteto — uslužbenec s prirodoslovno-matematično fakulteto — dva uslužbenca z upravno ali višjo administrativno šolo — 3 uslužbenec s srednjo ekonomsko šolo — 2 korespondentno-prevalca za angleški, nemški in francoski jezik — 2 stenodaktilografa.

Pogoji: splošni po zakonu o javnih uslužbencah.
Predst imajo kandidati s 5-10-letno prakso pri bančnih in zunanjetrgovinskih poslih z znanjem enega izmed tujih jezikov kakor tudi tisti, ki so bili nekaj časa v zavarovalni službi ali pri analitični študiji poslih v ekonomski stroki.

Plača po zakonu o javnih uslužbencah, položajna pa po sklepu upravnega odbora DOZ.

Prošnje z življenjepisom in drugimi dokumenti po členu 31. zakona o javnih uslužbencah pošilja v roku 15 dni od dneva objave tega natečaja v Uradnem listu FLRJ na naslov: Generalna direkcija DOZ, Beograd, Proletarskih brigada 8.

V kolikor pa v tem roku ne bo došla nobena vsa decena mesta, za katera je natečaj razpisan, je rok podaljšán do izpolnitve delovnih mest.

TOVARNA KEMIČNIH IZDELKOV — HRASNIK sprejme v službo takoj: izprašanega kurjača

za kurjenje stabilnih parnih kotlov s polavtomatskim kurjenjem.

mazalca ležajev

na strojih in transmisijah.

Kandidat mora biti priučen ključavničar ali kovač. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Na razpolago so samska stanovanja.

H 32

Razpisna komisija pri BOLNIŠNICI ZA DUŠEVNE IN ŽIVČNE BOLEZNI LJUBLJANA-POLJE

razpisuje delovno mesto za

šoferja

za osebni avtomobil

Pogoji: odslužen vojaški rok. Pravilno kolkovane prošnje vložite v 15 dneh od dneva objave na upravo bolnišnice, Studenc 23, Ljubljana-Polje

Upravni odbor podjetja »AVTOPROMET«, Kranj

razpisuje delovno mesto

TEHNIČNEGA VODJE PODJETJA

Pogoji: visokokvalificiran avtomehaničar z večletnim delovnim stažem v avtomehanični stroki ter od tega nekaj let na vodilnem delovnem mestu.

Reflektanti naj se javijo osebno ali pisмено tajništvo podjetja do 31. decembra 1958.

K 174

»Avtopromet«, Kranj, Savska cesta 28.

Montažno podjetje »TOPLOVOD«

Ljubljana, Črtomirova 6,

sprejme takoj:

2 STRUGARJA, VEC STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV,

1 PLESKARJA oziroma LIČARJA kovinskih odličkov,

1 MLAJŠEGA KOMERCIALISTA za prodajno službo,

1 ŠOFERJA kategorije D za avto.

Plača po tarif. pravilniku podjetja. Pismene ponudbe pošljite upravi podjetja ali se osebno zglasite v podjetju

4759

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri

LESNI INDUSTRIJI NAZARJE

razpisuje dve delovni mesti za

lesnoindustrijska TEHNIKA

Pogoji: dokončana tehniška srednja šola in vsaj enoletna praksa v lesni stroki. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. — Ponudbe dostavite tajništvo podjetja do 15. dec. 1958.

4741

UPRAVNI ODBOR TOVARNE »ZVEZDA«, TKALNICA IN TEKSTILNA OPLEMENJEVALNICA — KRANJ

razpisuje delovni mesti za:

1. VODJE KOMERCIALE,
2. INŽENIRJA KEMIJE

Pogoji: 1. ekonomska fakulteta s 3-letno prakso, popolna ali srednja strokovna šola s 5-letno prakso ali nepopolna srednja šola z desetletno prakso v tekstilni stroki. — 2. inženir kemije s prakso v tekstilni stroki.

Plača po tarifnem pravilniku, nastop službe po dogovoru. — Pismene ponudbe pošljite do 31. decembra na gornji naslov.

4752

Komisija za imenovanje in razrešitve direktorjev gospodarskih organizacij

Občinskega ljudskega odbora Maribor-Center

razpisuje

na podlagi čl. 21 zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ št. 52/57) ter čl. 58 in 101 Uredbe o kmetijskih združenjih (Ur. list FLRJ št. 18/58) mesti

UPRAVNIKOV

1. KMETIJSKE PROIZVAJALNE POSLOVNE ZVEZE, Maribor, Partizanska c. 6,
2. KMETIJSKE ZADRUGE MALEČNIK

Pogoj: kmetijski tehnik z daljšo prakso, agronom s prakso ali ekonomist s prakso.

Pravilno kolkovane prošnje s priloženim strokovnim in osebnim življenjepisom naj kandidati predložijo do 20. decembra 1958 v sobi 14 Občinskega ljudskega odbora Maribor-Center.

4749

SVET NARODNEGA MUZEJA V BEOGRADU TRG REPUBLIKE 1

razpisuje natečaj

za izpopolnitev naslednjih delovnih mest za:

1. preparatorja oziroma konservatorja,
2. konservatorja,
3. uslužbenca za delo v prosvetno-propagandnem oddelku,
4. pomožnega uslužbenca

Pogoji: pod 1. uslužbenec s srednjo oziroma visoko strokovno izobrazbo in specialnim poznavanjem konserviranja kovin za delo v preparatorski delavnici;

pod 2. uslužbenec z visoko strokovno izobrazbo in prakso za delo pri restavriranju slik;

pod 3. uslužbenec s fakultetno izobrazbo, s prakso v propagandni in založniški dejavnosti ter znanjem enega tujega jezika;

pod 4. pomožni uslužbenec (honorarni), ki bo opravljal delo čuvaja in vodiča po razstavnih prostorih. V poštev prihajajo predvsem študentje arheologije in umetnostne zgodovine.

Plača po zakonu o javnih uslužbencah in odloku ljudskega odbora o določanju višine položajnih plač ter po uredbi o plačah tehničnega osebja in pomožnih uslužbenec.

Prošnje z življenjepisom in dokumenti o kvalifikaciji predložite sekretariatu Narodnega muzeja najkasneje v 15 dneh od dneva objave tega natečaja.

4744

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

GOZDNO GOSPODARSTVO BREZICE

razpisuje naslednja delovna mesta za

1. šefa sektorja za urejanje in taksacijo gozdnega obrata Planina
2. pomočnika šefa
3. materialnega knjigovodjo gozdnega obrata Planina

Šolska izobrazba: pod 1. gozdarski inženir z najmanj 5-letno prakso v gozdarstvu; pod 2. gozdarski inženir ali tehnik; pod 3. srednja ekonomska ali njej enaka šola po možnosti z nekaj prakse.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Interesenti naj vložijo pismene ponudbe na direkcijsko gozdarstva Brezice do 15. decembra t. l. — Stanovanje samsko in družinsko preiskrbnjeno.

4733

Natečajna komisija kmetijske zadruge Čičevac

razpisuje natečaj za sprejem

šefa računovodstva

Pogoji: ekonomska fakulteta z dveletno prakso na dolžnosti šefa računovodstva ali srednja ekonomska šola s petletno prakso.

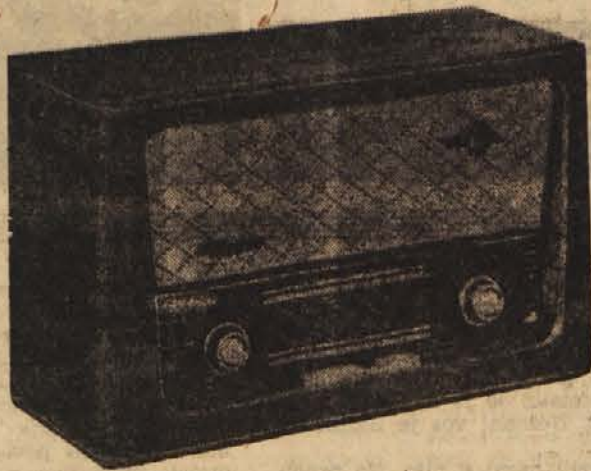
Stanovanje zagotovljeno, plača po dogovoru.

Rok za vlaganje prošenj je 15. december 1958. V kolikor se v tem roku ne javi ustrezen kandidat, traja natečaj do izpolnitve tega delovnega mesta.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

148

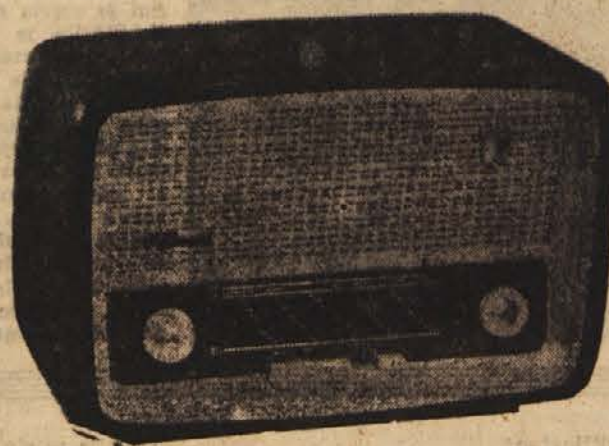
V vsaki blagovnici v vsaki trgovini

Radioaparati

RR 520

cena 33.000 din

Radioaparati

RR 210

cena 26.000 din

KVALITETA SPREJEMLJIVE CENE ENOLETNO JAMSTVO

ZAVODI RR NIŠ

TELEFON 20-16 in 26-85

Razpis

UPRAVNI ODBOR RUDNIKOV SVINCA IN TOPILNICE MEŽICA

razpisuje delovni mesti za

1. šefa gospodarsko-računskega sektorja
2. sekretarja podjetja

Pogoji:

pod 1.: Visoka ali višja strokovna izobrazba s 5-letno prakso; od tega najmanj 2 leti na enakem ali sorodnem položaju, ali srednja strokovna izobrazba z 10-letno prakso; od tega najmanj 3 leta na enakem ali sorodnem položaju. Kandidat mora izpolnjevati pogoje za vršitev računovodskih poslov po Pravilniku o strokovni izobrazbi uslužbenecv gospodarskih organizacij, ki se ukvarjajo z zunanjetrgovinskim poslovanjem (Ur. l. FLRJ št. 43/55);

pod 2.: dovršena pravna ali ekonomska fakulteta z najmanj 5-letno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. Stanovanje preiskrbnjeno. — Pismene ponudbe dostavite Upravi rudnika do 31. decembra 1958.

4732

Tekmeci »CESTNIH LADIJ«

Majhni evropski avtomobili delajo preglavice ameriški avtomobilski industriji

Se pred osmimi leti je bil avto evropske znamke na ameriški cesti prava redkost, zdaj pa spravlja ameriške industrije povpraševanje kupcev po majhnih evropskih avtomobilih v hudo zagato. Leta 1955, ko je dosegla ameriška avtomobilska proizvodnja rekordno število 7,2 milijona voz, so ZDA uvozile okoli 58.000 tujih avtomobilov. Potem je število uvoženih avtomobilov naraslo iz leta v leto. Lani so jih uvozili nekaj nad 200.000, letos pa jih bo po sedanjih računih nad 400.000, predvsem nemške znamke.

Ameriške avtomobilске tovarne se izprva niso zmenile za »vsiljivca«. Kdor je imel majhen evropski avto, je veljal za posebnega, če ne celo za gizdalina. Detroiti so bili prepričani, da bo naraščanje življenjske ravni spodbujalo ljudi k nakupu čedalje večjih in širših, torej udobnejših avtomobilov, ki naj bi zmanjšali ponazarjali blaginjo svojih lastnikov. To mnenje je prevladalo tudi pri Fordu, kjer so čedalje bolj opuščali proizvodnjo cenejših tipov.

Napovedi pa se niso uresničile. Nastopila je recesija in z njo cela vrsta težav in novih potreb ameriškega potrošnika, zato so ameriški avtomobilski magnati spremenili mnenje o razpoloženju in nagibih kupcev.

Kako je s prodorom majhnih evropskih avtomobilov na ameriški trg? Američani bodo letos kupili v celoti 4,5 milijona novih avtomobilov, leta 1960 pa po približnih napovedih skoraj šest milijonov. Vprašanje je, ali bo trg lahko tudi v prihodnje absorbiral

klasične »cestne ladje« ali pa se bo raje odločil za majhna, ekonomična vozila. Sedanji znaki kažejo, da bodo kupci gledali bolj na cenenost, s tem pa se evropskim avtomobilom odpirajo vrata na ameriški trg.

Ameriška industrija razmišlja o načrtih za manjše, cenejše avtomobile. Preusmeritev mehanizirane proizvodnje stane 200 milijon

nov dolarjev, zato bodo začeli izdelovati manjša, skromnejša vozila šele leta 1960, za prihodnjo sezono pa so pokazali na dosedanjih razstavah še daljše, razkošnejše tipe. Tovarne General Motors, Ford in Chrysler so napovedale proizvodnjo »reduciranih« avtomobilov, ki bodo imeli po pet

sedežev in prostor za prtljago, motor s sto konjskimi močmi pa v zadnjem delu karoserije.

V prihodnje bo izdelovala ameriška industrija tri tipe avtomobilov, in sicer razkošne, srednje (Ford, Chevrolet), katerih cena se bo gibala med 2000 in 3500 dolarji, ter »majhna vozila«, ki bodo stala 2000 dolarjev. Strokovnjaki napovedujejo, da bo prišlo na ameriški trg okoli 350.000 avtomobilov evropske proizvodnje letno. Ta številka sicer ne bo ogrozila domače proizvodnje, spričo reklame za »reducirana« vozila pa je nevarnost, da se bo ameriški potrošniški okus množično prilagodil evropskim tipom. Ob vsem tem seveda ne gre prezreti splošnega gospodarskega položaja in predvsem življenjske ravni povprečnega ameriškega potrošnika.

Ondan se je blizu angleškega pristanišča Portsmouth ponesrečilo veliko transportno letalo, ko je skušalo pristati na nosilki letal. Na kraj nesreče je prihitel helikopter. Temu se je posrečilo rešiti pilota, ostali člani posadke pa so našli smrt v morskih globinah

Vulkanske NAPOVEDI

Japonski znanstvenik Takeši Micukami pravi, da bo že v bližnji prihodnosti mogoče napovedovati ognjeniške izbruhe zanesljivo vsaj tri dni vnaprej. Zadnji izbruh na Japonskem — bil je 10. novembra letos — so napovedali že mesec dni poprej.

Do tega spoznanja je prišel prof. Micukami pri proučevanju potresov. Ti pojavi in sploh premiki v zemeljski skorji posredujejo diagram ognjeniške dejavnosti, katere krivulja narašča podobno kot bolnikova temperatura, torej vse do ognjeniškega izbruha.

Teorijo prof. Micukamija je potrdil nedavni izbruh ognjenika Asama v severni okolici Tokia, japonskega glavnega mesta. Medtem ko je na tem ognjeniškem področju povprečno po 40 potresnih sunkov dnevno, jih je bilo že mesec dni pred izbruhom 400, ob samem izbruhu pa 800.

Zločinec z letalom

Scotland Yard je sporočil mednarodni policiji, da se dolgo iskani zločinec Donald Brown baje skriva v Parizu. Nekdanji pilot angleškega letalstva ima letalo. Že pred desetimi leti so ga obsodili na več let ječe, ker je v letalu razkosal človeško truplo in ga vrgel nad Rokavskim prelivom v vodo.

RIO PRESENEČENJE V NEDELJO!

Mala Rosaria iz Napolija ni prišla v šolo. Učiteljica je šla po pouku na njen dom in tam našla šest zapuščenih sirot, ki jim je umrla mati. Storiła je zanje, kar je mogla, potem pa jo je Rosaria prijela za roko in jo prosila, naj postane njena mati. Vzela jo je s seboj, kmalu potem pa se je deklici pridružil še nekaj sirot. Slika kaže dobro srčno učiteljico v družbi varovank

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

NAVADE POVODNEGA KONJA

ČE POSTANE POVODNEMU KONJU NA KOPNEM HLADNO, SE SKOBAČA V VODO.

KADAR JE RANJEN, PA ČIMPREJ ZLEZE NA BREG. ZAKAJŽ KRI IZ NJEGOVH RAN BI PRIVABILA KRVOLOCNE RIBE.

Alergija ogroža človeštvo

Alergija, ki so jo odkrili šele v začetku našega stoletja, je eden izmed treh poglavitnih sovražnikov sodobnega človeštva. Razen

raka in srčnih bolezni je lani povzročila med vsemi drugimi boleznimi največ smrtnih primerov v Franciji, kjer je vsak deseti prebivalec bolj ali manj žrtev tega ali onega alergičnega pojavnja. V Združenih državah Amerike je umrlo v minulih treh letih kar 600 ljudi zaradi alergije proti penicilinu. V Franciji so v nekaj letih zaznamovali 11 primerov alergije na aspirin, ki je zahteval tri smrtne žrtve.

Alergija je bolezen, za katero trpijo predvsem belci, največja težava pa je v tem, ker jo povzročajo v tej ali oni obliki prav vse naravne in sintetične snovi

razen destilirane vode in nekaterih rudninskih soli.

Te ugotovitve so prišle na dan med nedavnim mednarodnim kongresom alergologov v Parizu. Nad 1400 zdravnikov je razpravljalo o bolezni, ki je v medicinski znanosti vse do nedavnega skorajda niso jemali resno. Ugotovili so, da je ta bolezen zakrivila lani izgubo devetih milijonov delovnih dni v Veliki Britaniji, v Združenih državah pa tisoč smrtnih primerov.

Zadnji opomin

Sodišče je opozorilo Londončana Johna Bowlerja, da bo razvezalo njegov zakon, če bo še naprej žalil ženo. Bowler je večer za večerom jemal protezo iz ust, potisnil med zobe cigareto in vse skupaj postavil pred ženino posteljo. Žena je zahtevala ločitev, sodišče pa je odločilo, da bo njeni prošnji ugodilo, če mož ne bo opustil čudne navade.

PRVI DVE VRSTI
V chičaški porodnišnici so številni novi očeti gledali skozi stekleno steno svoj naraščaj. Nekdo je vprašal indijskega maharadžo, ki je prav tako stal pred steno:
»Kateri otrok je vaš?«
»Prvi dve vrsti,« je mirno odgovoril maharadža.

»Glej no, glej... Spet noo slog!«

Tudi v modernem času se je na Malajskem ohranila stara navada, da nevesto in ženina na poročni dan vsakega posebej polijejo z modrikasto pobarvano vodo, ki naj bi jima prinesla srečo in dolgo življenje

Harry Whittington

ČLOVEK

28 v senci

»Tudi stari Tom ni bil iz naših krajev,« ji je z drhtečim glasom odgovoril šerif Ben. »Dejstvo pa je, da je v našem kraju umrl.«

»Jaz ti po naviljam samo tisto, kar so mi pravili drugi danes popoldne. Kaj bo z našim mestom? Kako si predstavljaš bodočnost Spurlina brez Renchlerjeve farne, pravzaprav brez njegove blaga in brez ljudi, ki kupujejo v mestnih trgovinah? Kaj bo z nami, če Renchlerjeva kmetija ne bo več pospeševala mestne trgovine?«

»Dobro, žena, in kaj bo z deželjo, z vso našo deželjo, če ne bomo spoštovali zakonov? Če ne bomo živeli kot divje zveri, moramo imeti zakon in ti zakoni morajo veljati za vse ljudi, pa naj je to mladi Mehikanec, ki je tihotapsko prišel na sezonsko delo, garač, kakršen je bil Yeager, revni gojitelj bombaža Clay ali pa velika riba, kakršen je Renchler z Zlatega dvora s svojim oskrbnikom.«

Helen je pogledala vstran. Bena so mučili lastni dvomi. Vstal je in zakoračil po kuhinji. Nenadoma je zažvenketalo steklo, šipa na oknu se je zdobila, v kuhinjski kot se je zvalil kamen. Zakonca Sadler sta nemo strmela v kamen na tleh. Šele čez čas si je Helen toliko opomogla,

da je zajela sapo in zavpila, Ben pa je s samokresom v roki stekel na dvorišče.

Ben je stekel proti avtomobilu, na cesti pa je opazil drug avto, ki se je naglo oddaljeval. Skočil je na pločnik, pa je bil voz že predalet, da bi ga spoznal. Postavil se je na sredo ceste in nekajkrat ustrelil. Neznani voz je izginil na prvem ovinku.

Počasi je Ben stopil nazaj v hišo. Na pragu se je še enkrat ozrl na cesto. Nosnice so mu drgetale, ves potemnel od jeze je bil v obraz.

Sedemnajsto poglavje

Naglo je stopil šerif Ben v svojo pisarno in prižgal luč. Kloboč je vrzel na polico za seboj in sedel. Vsi drugi uradi v poslopju so bili v temi, le pri Herbu Parkerju je gorela luč.

Mestni svetnik Herb Parker je sedel za klubsko mizico v kotu svoje pisarne, zraven njega pa Jim Shaney, Harry Youngquist in Jake Kelley. Že dopoldne so se zbrali na sejo, niti za večerjo ni bilo časa.

Pod stropom se je raztegnil oblak cigaretnega dima. Z odpetim ovrtnikom je Herb ždel v svojem naslanjaču, na obrazu se mu je poznala utrujenost in živčnost, ki so jo povzročili dnevi dogodki. Na licu se mu je poznalo, da se moč hkrati bori z lastno vestjo.

Vsi so bili utrujeni. Jake Kelley je imel zelenkast obraz, kakor da ga bo zdaj zdaj vrgla zavratna bolezen.

»Lahko bi govoril s sodnikom McCulloughom in zadržal preiskavo,« je predlagal Herb z glasom, ki je drgetal od nemira. »Vendar to ne gre kar tako od danes na jutri.«

»Kako bi to opravil?« je hotel vedeti Harry. Namesto odgovora je Herb najprej skomignil z rameni, šele potem se je oglašil. »Premisliti bo

treba, za sedaj še ne morem reči, kako bi se to uredilo.« Utihtil je in čez čas nadaljeval:

»Nič ne vem, nekaj bi si žele izmisliti.« Mrliški oglednik Jake Kelley se je premaknil v naslanjaču in se utrujeno ozrl po onih treh.

»Vam je lahko govoriti. Kaj pa jaz? Jaz sem obvestil Renchlerja. Jaz sem mu telefoniral in mu dobesečno povedal, kaj namerava Yeager pričati. Stari Tom je zdaj mrtev. To se ne pozabi kar tako.«

Herb mu je najprej s kretnjo in nato še z besedo pretrgal nit:

»Jake, menda vendar ne boš trdil, da si sokriv Yeagrove smrti!«

»Pa je le tako,« je rekel Jake, »jaz sem ga ubil. Prav tako mi je, kakor da bi sam pritisnil na petelina.« Streslo ga je, mladi Jim Shaney pa mu je pritrtil. Nekje znotraj je bil preveč prepošten, da bi lahko še dalje hodil po Herbovi poti. Počasi se je ozrl po sogovornikih.

»Kaj bi zdaj govorili o taki odgovornosti. Meni je Yeagrove smrt pregnala še zadnje dvome. Herb, odkrito povejte, ali še vedno verjamete, da se je Juanu Martinu pripetila nesreča?«

»Dajte, Jim, zbudite se,« se je ostro oglašil Herb. »Saj ne gre za to. Nismo zato tu, da bi ugotavljali, ali je bila nesreča ali kaj drugega!«

Vstal je in stopil k oknu, kakor da se hoče s tem izogniti Jimovim očitajočim očem in lastnim dvomom. Človek, ki ima v rokah vajeti vse pokrajine, ne sme dvomiti, si je na tihem dopovedoval. Dolgo je gledal po temnih ulicah. Ko se je navsezadnje vrnil k mizi, je bil videti nekam umirjen. Brez besed so strmeli vanj. Počasi, odločno se je oglašil:

»Zdaj preostane je še eno, kar je nekaj vredno: ostati živ.«

V svoji pisarni je Ben še enkrat pregledal vse podatke, ki jih je imel v zvezi s tem primerom: izjavo starega Toma, krvavo leseno iver, ki jo je izrezal v shrambi za orodje na Zlatem dvoru, tipkano poročilo o okoliščinah, v katerih je padel Yeager, in mrliški list Juana Martina.

Z vsem tem, kar imam v rokah, je pomislil, si še vedno ne morem pomagati. V teh razmerah roko si je segel v lase, vzel svinčnik in z velikim naporom sestavil seznam o zaporedju dogodkov. Nenadoma se je v tihpi pisarni oglašil telefon. Ben je vztrepetal.

»Sadler pri telefonu,« je rekel, pri tem pa se trudil, da bi spoznal glas na oni strani žice.

»Šerif, ali bi radi vedeli resnico o Yeagrovem umoru?«

»Kdo je pri aparatu?«
»Ni važno. Ali bi radi vedeli?«
»To si lahko mislite.«
»Prav. Ali poznate staro kmetijo Blakeslee na robu mesta?«

Ben je namrščil obrvi in počasi odgovoril:
»Res je, vem, kje je to.«
»Bodite tam čez pol ure!«
»Bom. Kdo je pri aparatu?«

V telefonu je tiknilo. Ben pa je ponavljal:
»Halo, halo! Kdo je pri aparatu?«

Nekaj trenutkov je stal z nemo slušalko v rokah, nato pa jo je obesil na vilice. Zagledal se je predse in v mislih tehtal, ali naj gre ali ne. Vpraševal se je, ali mu niso nastavili pasti, v katero bi se ujel le največji norec. Vendar je bil pričel dogodkov tako živčen, vsega ga je prespešno vzemalo takšno sovraštvo, da se ni mogel umiriti. Pogledal je samokres, ki ga je dobro nametil v torbico, vstal, si poveznil kloboč na glavo, utrlil lica in šel.